

Perusturvalautakunta 30.5.2018 liite nro 1 (1/58)

Kaupunginhallitus 17.9.2018 liite nro (1/58)

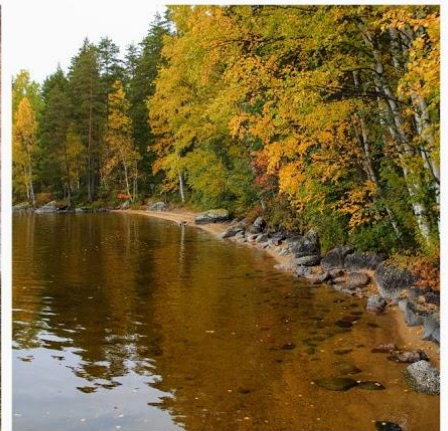
Kaupunginvaltuusto 12.11.2018 liite nro 7 (1/58)

LUONNOS

ÄÄNEKOSKEN IKÄÄNTYMISPOLIITTINEN

OHJELMA 2018 – 2022

- Yhdessä tulevaisuuteen

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI TÄNÄÄN JA LÄHITULEVAISUUDESSA	6
3	ELINYMPÄRISTÖ JA ASUMINEN	7
	3.1 Ikääntyvien asuin- ja elinympäristö	7
	3.2 Ympäristön esteettömyys ja turvallisuus	8
	3.3 Ympäristön viihtyisyys ja virikkeellisyys	8
	3.4 Asunto-olot	9
	3.5 Lähipalvelut ja kunnan yleiset palvelut	10
	3.6 Joukko- ja palveluliikenne	12
	3.7 Mielekäs elämä ja kolmas sektori	13
	3.7.1 Järjestötoiminta	13
	3.7.2 Vanhusneuvosto	14
	3.7.3 Hengellinen toiminta	15
	3.7.4 Opiskelu	15
	3.7.5 Kulttuuri ja kirjasto	16
	3.7.6 Liikunta	17
4	IKÄIHMISEN OSALLISUUS	17
	4.1 Vaikuttaminen	18
	4.2 Tiedottaminen	19
5	PALVELUT OIKEAAN AIKAAN	21
	5.1 Ennaltaehkäisevät palvelut	21
	5.1.1 Vapaaehtoistoiminta	21
	5.1.2 Seniorineuvola	22
	5.1.3 Seniorikeskus	23
	5.1.4 Muistihoitaja ja muistikoordinaattori	23
	5.2 Palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi	24
	5.2.1 Arjen tuen sosiaalityö	25
	5.2.2 Kotiutushoitaja	25
	5.3 Kotona asumista tukevat palvelut	26
	5.3.1 Kotihoito ja tukipalvelut	26
	5.3.2 Kotona asumista tukeva ja kuntouttava lyhytaikaishoito	27

5.3.3 Omaishoito ja omaishoidon tuki	27
5.4 Asumispalvelut	28
5.5 Ikäihmisille suunnatut terveydenhuollon palvelut	29
5.5.1 Hoitotarvikejakelu	29
5.5.2 Suun terveys	30
5.5.3 Hoitajien ja lääkäreiden vastaanottopalvelut ja päivystys	30
5.5.4 Fysioterapia ja lääkinnällisen kuntoutuksen palvelut	30
5.6 Mielenterveys- ja päihdepalvelut	31
5.7 Vammaispalvelut	32
5.8 Laitoshoito	33
6 IKÄÄNTYMISPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA JA SOTE UUDISTUS	34
7 TAVOITTEET JA TOIMENPIDEOHJELMA	36
8 LÄHTEET	54
LIITTEET	
Liite 1 Taulukot	

1 JOHDANTO

Suomessa väestö ikääntyy seuraavien vuosikymmenien aikana nopeasti. Suomessa yli 65 vuotta täyttäneitä on reilu miljoona ja heistä suurin osa elää arkeaan itsenäisesti. Palvelujen piirissä heistä on n. 150 000 ikääntynyttä. Ikääntymisessä ei ole kyse pelkästään vanhusten määrillisestä kasvusta vaan koko väestörakenteen muutoksesta, jossa työkäisten määrä vähenee ja vanhimmat ikäluokat ovat suuria. Tämä kehitys haastaa erityisesti kuntien poliittiset päättäjät ja johdon tunnistamaan toimintaympäristön muutoksen suuntaa ja pohtimaan niitä keinoja, joilla ikärakenteen muutokseen liittyviin vaatimuksiin vastataan. Kun väestö ikääntyy, on ensiarvoisen tärkeätä rakentaa koko kunnan palvelut siten, että ikääntyvillä kuntalaisilla on hyvät edellytykset elää täysipainoista ja merkityksellistä elämää omassa yhteisössään. Kunnan tulee pitää huolta siitä, että rakennettu ympäristö luo edellytykset myös ikääntyvien ja toimintarajoitteisten henkilöiden asumiselle, liikkumiselle ja asioimiselle sekä harrastamiselle. Ihmisten oma ja yhteiskunnan vastuu eivät sulje pois toisiansa. Iäkäs ihminen on osallistuva, toimiva ja aktiivinen kansalainen omien voimavarojensa puitteissa.

Keskeisiä itsenäisen elämän mahdollistajia ovat palvelut kaupungin yleiset lähipalvelut, esim. kauppa- ja muut päivittäispalvelut, tietoliikenneyhteydet ja julkinen liikenne sekä asiointiliikenne tulee järjestää siten, että palvelut ovat helposti saavutettavissa. Ikääntyvien hyvinvointi on koko kaupungin vastuun piiriin kuuluva asia. Ikääntyneiden väestöryhmälle kohdennetut palvelut tulee järjestää laadukkaasti, arvokkaasti, ikääntynyttä kunnioittaen ja siten, että ne toteutuvat vaikuttavina ja taloudellisesti kestäväällä pohjalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut kesäkuussa 2017 uuden laatusuosituksen, jonka tarkoituksena on tukea kaupunkeja ja kuntia ikääntyneiden palveluiden kehittämisessä ja vanhuspalvelulain toimeenpanossa. Tavoitteena on sekä sosiaalisesti että taloudellisesti kestävä toiminta ja palvelurakenne. Laatusuositusta on ajantasaistettu ottamaan huomioon hallitusohjelman linjaukset, ikääntymispolitiikalle asetetut valtakunnalliset tavoitteet, laatusuositusten arviointien tulokset, uusi tutkimustieto sekä toimintaympäristön muutokset, joista erityisesti meneillään olevilla sote-uudistuksilla ja kuntarakenteen uudistus kaavailuilla on mittavat vaikutukset ikääntyneiden palvelujärjestelmään. Ikäihmisten laatusuositus on päivitetty vastaamaan ajantasaisia

valtakunnallisia toiminnan ja ohjauksen muutoksia. Laatusuosituksen keskeisenä sisältönä on turvata mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä, kehittää asiakaskeskeistä palveluohjausta, arvioida ja määrittää henkilöstörakennetta, osaamista ja henkilöstön määrää, kehittää ikäihmisten kotona asumisen mahdollisuuksia sekä hyödyntää teknologian tuomia mahdollisuuksia palvelujen tuottamisessa että johtamisessa. Laki ja suositus huomioivat myös julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuuden palveluiden tuottamisessa sekä painottaa myös kuntalaisten, asiakkaiden ja omaisten osallisuutta palveluiden tuottamisessa.

Laitosvaltaista palvelurakennetta pyritään laatusuositusten mukaan vähentämään ja painopiste on kotona selviytymisen tukemisessa sekä ennen kaikkea ennaltaehkäisevissä toimissa. Kotihoidon resurssit tulee vahvistaa niin, että asiakkaan on mahdollista asua kotonaan niin pitkään kuin se on turvallisesti ja inhimillisesti mahdollista. Riittävä kotihoito ja tehostettu palveluasuminen sekä uudentyypisten hoivapalveluiden kehittäminen mahdollistavat pitkäaikaisen laitoshoidon osuuden vähentämisen.

Äänekoskella lähivuosien haaste on saada kehitettyä avohoidon palveluita edelleen, että niiden turvin pystytään paremmin vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja turvaamaan laadukas kotihoito. Äänekoskella laitospaikkoja on määrällisesti paljon suosituksiin nähden. Tämä on kustannuksiltaan myös kotihoitoa kalliimpaa. Ennaltaehkäisevien toimintojen merkitys korostuu ja ne ovat keskeisessä asemassa palveluiden järjestämisessä, jotta pystytään siirtämään eteenpäin raskaisiin palveluihin siirtymistä ja tukemaan asiakkaan jäljellä olevaa toimintakykyä. Hyvä yhteistyö muiden hallinnonalojen, yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa on välttämätön. Myös omaisten ja asiakkaiden oma rooli korostuu.

Ikäihmisten määrän kasvamisen ohella toinen iso haaste on neurologisten sairauksien huomattava lisääntyminen lähivuosina. On arvioitu, että vuonna 2020 lähes kaikki palveluiden piirissä olevat asiakkaat sairastaisivat jonkinasteista muistisairautta, jos asiakkaana olisi vastaava määrä henkilöitä kuin tällä hetkellä. Muistisairauksien varhainen toteaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta muistisairauksien etenemiseen voidaan vaikuttaa riittävästi ja ehkäistä kasvavaa palvelun tarvetta. Henkilökunnan osaamisen vahvistaminen muistisairauksien osalta tulee huomioida tulevaisuudessa entistä enemmän. Ikääntymispoliittisessa ohjelmassa tulee huomioida myös muut riskiryhmään

kuuluvat ikääntyneet, mm. kaatumisvaarassa olevat, ravitsemustilan heikkoudesta kärsivät, leskeytyneet, yksinäiset ja päihteiden käyttäjät.

Vanhuspoliittisen ohjelman lisäksi Äänekoskella on laadittu myös mielenterveys- ja päihdepoliittinen ohjelma, lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma, vammaispoliittinen ohjelma, joissa on myös vanhuspoliittisen ohjelman osalta yhteneviä osioita.

Ikääntymispoliittisessa ohjelmassa on huomioitava, että jokaisella on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen ja hyvään kohteluun sekä oikeus elää yhteisön täysivaltaisena jäsenenä päättäen ja kantaen vastuun itsestään ja elämästään. Ihmisarvoisen ja mielekkään elämän turvaavia sekä palveluita ohjaavia eettisiä periaatteita ovat:

Itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus ja yksilöllisyys

ovat ihmisen oikeutta valita ja päättää itselleen sopivat tarpeenmukaiset palvelut. Nämä tuovat esiin sekä vapautta mutta myös vastuuta oman elämän hallinnasta ja elämän mielekkyydestä. Ihmisellä on oikeus saada tietoa ja tukea eri mahdollisuuksista valintoja tehdessään.

Voimavaralähtöisyys

Ikäihmisen toimintakykyä mietittäessä tulee huomioida voimavaralähtöisyys eli fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset voimavarat, mielekäs tekeminen, elinympäristö ja taloustilanne.

Osallisuus

Ikäihmisellä on oikeus vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen sekä halutessaan osallistua lähiympäristössä tapahtuviin toimintoihin. Tärkeää on myös ylläpitää ja tukea ikäihmisen omaa sosiaalista verkostoa.

Turvallisuus

Ikäihmisellä on oikeus kokonaisvaltaisen turvallisuuden kokemiseen, jossa on huomioitu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus.

2 ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI TÄNÄÄN JA LÄHITULEVAISUUDESSA

Äänekoski on keskisuuri paikkakunta Keski-Suomen maakunnassa. Äänekoskella asuu reilut 19 000 asukasta. Äänekosken keskeinen sijainti, kehittyvä biotalous ja vahva perusteellisuus luovat hyvän pohjan kehittää kaupunkia, sen erityyisiä taajamia ja asuinolosuhteita. Äänekoskella on hyvät mahdollisuudet harrastus- ja vapaa-ajan toimintaan. Valtuuston ja hallituksen vahvistamassa hyvinvointikertomuksessa hyvinvointi-indikaattorit osoittavat myös moninaista ja vakavaa hyvinvoinnin vajetta Äänekoskella, mm. Kelan ikävakioitu sairastavuusindeksi v. 2016 ollut 119.9 ja ikävakioitu dementiaindeksi vuonna 2014 on 149.4.

Äänekoskella väestö ikääntyy vuoteen 2040 saakka voimakkaasti ja huoltosuhde työikäisten ja yli 75-vuotiaiden osalta tulee heikkenemään huomattavasti. Muutoksen seurauksena kaupungin on entistä voimakkaammin huomioitava iäkkäiden tarpeet kaupunkisuunnittelussa, kuten esteettömien asuin- ja elinympäristöjen luomisessa, liikenneratkaisuissa jne. Ensisijaisesti on kehitettävä mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaavia toimia, jotka mahdollistavat iäkkään oman osallisuuden, itsemääräämisoikeuden sekä toimivan ja turvallisen arjen. Iäkkäiden määrän kasvun rinnalla, olennaista on myös se, missä kunnossa Äänekoskella ikäännyttään ja miten monialaisesti ja monipuolisesti hyvinvointia tuetaan. Hyvä ikääntyminen ja ikäystävällinen yhteiskunta perustuvat itsestä ja toisista huolehtimiseen, kaupungin vastuuseen hyvinvoinnin edistäjänä sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen. Tuleva sote-uudistus tuo mukanaan muutoksia sekä palveluiden järjestämiseen että tuottamiseen, mutta myös hyvinvoinnista huolehtimisen vastuuseen. Sote-uudistuksessa kuntien ja kaupunkien vastuulle jää laaja-alainen hyvinvointivastuu ja näkökulma ei saa kapeutua siihen, että iäkkäät ihmiset nähtäisiin vain sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjinä ja tarvitsijoina.

Tulevaisuuteen varautumisessa ennaltaehkäisevään, kuntouttavaan ja toimintakykyä laaja-alaisesti tukevaan toimintaan tulee panostaa kaikissa kaupungin hallintokunnissa. Vapaaehtoistyö, järjestötoiminta, seurakunnat, kansalaisopistot, urheiluseurat ja kolmannen sektorin työ tulee huomioida hyvinvointia tukevana toimintana. Näillä toiminnoilla on erityisen tärkeä rooli hyvinvoinnin edistämässä.

lääkkäät tarvitsevat myös monipuolisia palveluita toimintakyvyn ja voimavarojen heiketessä ja rajoittaessa omaehtoista toimintaa. Kotiin tarjottavien palveluiden kehittäminen ja niiden monipuolistaminen ovat tulevaisuuden painopistealueita, koska iäkkäiden määrällinen kasvu ei mahdollista taloudellisesti ja toiminnallisesti ympärivuorokautisen hoidon lisäämistä samassa suhteessa kuin nykyisellä väestöpohjalla. Palveluja on monipuolistettava ja kotiin meneviin palveluihin on turvattava riittävä ja monipuolinen henkilöstörakenne ja osaaminen, jotta kotona asuminen olisi ikääntyneelle hyvä ja turvallinen ratkaisu myös siinä tilanteessa, kun avuntarve lisääntyy. Ensiarvoisen tärkeää on, että palvelut ovat oikea-aikaisia, yksilöllisiä ja tilanteen mukaan riittäviä.

SOTE-uudistuksen myötä maakunnassa on valmisteltu yhtenäistä palvelujen järjestämissuunnitelmaa, jossa maakunnan tavoitteeksi on asetettu, että vuonna 2020 maakunnan yli 75-vuotiaista 92 %, vuonna 2025 93 % ja vuonna 2030 95 % asuisi omassa kodissaan. Maakunnallisessa suunnittelussa on asetettu tavoitteet myös omaishoidon- ja kotihoidon kattavuuteen sekä ympärivuorokautisen hoidon jakautumisesta tehostettuun palveluasumiseen ja laitoshoidon.

Äänekoski on viime vuosien aikana monikulttuuristunut myös ikääntyneen väestön keskuudessa. Äänekoskella asuu kuntalaisia useista eri kulttuureista ja suurin ryhmä ikääntyneitä maahanmuuttajia ovat venäjää äidinkielenään puhuvat. Maahanmuuttajien määrä kasvaa vähitellen ja aiheuttaa haasteita ikääntyneiden maahanmuuttajien ennaltaehkäisevien toimintojen, palveluohjauksen ja palveluiden järjestämisessä. Erityisiä haasteita aiheuttavat asenteet, kielivaikeudet sekä kulttuuriominaisuuksien ymmärtäminen koko laajuudessaan. Ikääntyvien maahanmuuttajien tukemiseksi palveluissa on tärkeää turvata tulkkipalvelut sekä saada käyttöön nykyistä enemmän jaettavaa materiaalia / tietoutta eri palveluihin liittyvistä aihealueista maahanmuuttajien omalla kielellä.

3 ELINYMPÄRISTÖ JA ASUMINEN

3.1 Ikääntyvien asuin- ja elinympäristö

Tavoitteena asumiselle ja palveluille on, että Äänekosken kaupungin kaikilla asukkaiden olisi hyvä asua ja elää. Monet arkielämän toiminnot, kuten asuminen, liikkuminen ja

palveluiden saatavuus ovat sidoksissa elinympäristön perusrakenteeseen. Äänekosken ja Suolahden elinympäristön perusrakenne on ikääntyvien ja muiden lähipalveluita tarvitsevien kannalta moninainen, koska asunnot ja palvelut keskittyvät keskustaajamiin. Riittävien lähipalveluiden turvaaminen Sumiaisissa ja Konginkankaalla on haasteellista. Nykyisen keskustan tai entisten kuntakeskusten ulkopuolella palveluita ei juurikaan ole Hirvaskankaan aluetta lukuun ottamatta.

3.2 Ympäristön esteettömyys ja turvallisuus

Ikääntyviä ajatellen on ulkoympäristön toimivuuden kannalta keskeistä asuntojen ja lähipalveluiden mahdollisimman lyhyt välimatka sekä reittien turvallisuus ja esteettömyys. Äänekosken taajamien turvallisuutta ja toimivuutta tulee kehittää huomioimalla eri-ikäisten kuntalaisten erityistarpeita. Esteetön ja toimiva asuin ympäristö on hyvä kaikille asukkaille. Fyysisen ympäristön turvallisuuden ja esteettömyyden kehittämiseksi on tärkeää lähivuosina toteuttaa liikenneturvallisuussuunnitelmaan ja vammaispoliittiseen ohjelmaan kirjattuja kohteita. Erityisen tärkeää on, että liikuntaesteettömyyttä toteutetaan kaupungin omistamissa palvelu-, kokoontumis- ja asiointitiloissa.

Nopeusrajoituksilla ja erilaisilla kadun rakenteellisilla ratkaisuilla sekä kevyenliikenteen olosuhteiden parantamisella voidaan lisätä turvallisuutta. Asuin- ja asiointiliikenteen rauhoittamista ja sujuvuutta palvelee yleisestikin liikenneympäristön selkeyttäminen ja liikenteen ohjauksen parantaminen. Ikääntyvien keskeisten liikkumisympäristöjen toimivuuden ja turvallisuuden kannalta on olennaista esteettömyyden lisäksi turvata riittävä valaistus, selkeästi merkityt suojatiet. Kulkuväylien hyvä hoito ja talvikunnossapito tulee huolehtia oikea-aikaisella ja riittävällä aurauksella ja hiekoituksella.

3.3 Ympäristön viihtyisyys ja virikkeellisyys

Ympäristön viheralueiden kehittämisen jatkaminen on tarpeellista siten, että keskeisillä paikoilla toteutetaan visiota laadukkaasta ja viihtyisästä ympäristöstä, jossa huomioidaan esteettömyys ja esteettisyys sekä viihtyisyys ja virikkeellisyys.

Ulkoilulla on ihmisen hyvinvointia tukeva vaikutus. Ikääntyminen vaatii omien kykyjen mukaista sopeutumista ympäristön luomiin vaatimuksiin. Aktiviteettien lisäksi myös rauhalliset alueet ovat tärkeitä hyvinvoinnin kannalta. Laadukkaat materiaalit ja kalusteet sekä kauniit istutukset ovat osa kaikille viihtyisää elinympäristöä. Julkisen tilan toteuttaminen esteettömänä palvelee erityisesti liikuntaesteisiä ja ikääntyviä. Ikääntyvä väestö kokee luonnonläheiset ja helppokulkuiset ulkoilureitit hyvin tarpeellisina.

Ikäihmisten suosituin liikuntamuoto on kävely. Äänekosken taajamissa mm. eripituiset rantaraitit ovat mieluisia hyväkuntoisten ikääntyvien lähivirkistysreittejä. Äänekosken Rantapuistossa ja Suolahden Satamanpuistossa voi testata kuntokartoitusreitillä kuntosaa ja lisäksi Rantapuistossa senior- ja ulkokuntoiluvälineissä ylläpitää kuntoa. Seniorvälineitä on useissa puistoissa.

Puistokäytävien valaistukseen ja opastukseen tulee kiinnittää huomiota; valaistuksen tulee olla riittävän voimakas ja häikäisemätön ja opasteita ja kylttejä tulee olla riittävästi ohjaamaan kulkua. Viherympäristössä selkeä äänimaailma on tärkeä, joten kovia ääniä heijastavia pintoja vältetään monipuolisen ja -kerroksellisen kasvillisuuden avulla. Levähdyspaikat ovat tärkeitä puistoissa ja kävelyreittien varrella, jatkossa niitä tullaan lisäämään vuosittain. Katuviheralueille puistonpenkkien asentaminen on haasteellista katutilan koon ja sen kunnossapidon vuoksi. Ympäristössä tulee olla turvallista ja esteetöntä liikkuu jalankulku- ja kevyenliikenteenväyliä pitkin. Liikkumisolosuhteet vaihtelevat paljon vuodenaikojen mukaan ja etenkin talvella vaatimukset ulkoliikunnan suhteen korostuvat.

3.4 Asunto-olot

Uudisrakennustuotannossa on olemassa rakentamismääräykset, jotka velvoittavat asuntojen suunnittelun ja rakentamisen täysin liikuntaesteettömäksi. Uudistuotantona kerrostalojen kohdalla tulee huomioida myös senioritalo mahdollisuudet. Senioriasunnolla tarkoitetaan asuntoa, jossa on huomioitu ikääntyvien tarpeet, mutta ne eivät ole varsinaisia palveluasuntoja hoivapalveluineen. Asunnolle on tyypillistä, että liikkuminen on esteetöntä, asuntoihin on hissit, kynnykset ovat matalia, ovet leveitä sekä wc-, pesu- ja ruoanlaitttilat avaria. Asuntoihin asennetaan turvakahvoja, korokkeita ja turvalaitteita tai ainakin niissä

ovat valmiudet näiden lisäämiseen myöhemmin. Senioritalot mahdollistavat omassa asunnossa yhteisöllisen asumismuodon ikäihmisille ja näin siirtää palveluasumisen tarvetta myöhempään ajankohtaan.

Äänekoskella vuokra-asuntoja on paljon, mutta asuntokanta on osittain huonokuntoista ja tarjontaa on hissittömissä kerrostaloissa. Omakotirakentamisen määrä on vähentynyt. Koska uudisrakentamista koskevat velvoittavat ohjeet kohdistuvat esteettömyyden lisäämiseen ja asuntojen varustetason parantamiseen, liittyvät toimenpiteet lähinnä vanhojen asuntojen korjaamiseen.

Korjausrakentaminen erityisesti puutteellisesti varustetuissa pientaloissa on tärkeässä asemassa, jos halutaan turvata ikäihmisten asuminen omassa tutussa lähiympäristössä mahdollisimman pitkään. Toisaalta monet ikääntyvät muuttaisivat mielellään hoitoa vaativista omakotitaloista keskustan kerrostaloihin ja lähemmäksi palveluita. Yhteiskunnan muutoksesta johtuva väestön keskittyminen taajamiin on hankaloittanut omakotitalojen myymistä taajamien ulkopuolella ja näiden asuntojen arvo on alentunut.

Myös eri järjestöillä voi yksittäisissä tapauksissa olla oma roolinsa vanhusten asuntojen korjauksissa. Ikääntyneillä on mahdollisuus saada korjausneuvontaa ja avustusta asunnon muutostöihin. Palveluohjauskäynneillä huomioidaan asumisen turvallisuus ja toimivuus.

3.5 Lähipalvelut ja kunnan yleiset palvelut

Ikääntyvän itsenäistä elämää turvaa toimiva asumis-, lähipalvelu- ja liikenneympäristö sekä uuden teknologian tuomat mahdollisuudet. Tekniset ratkaisut toimivat ikääntyvän ihmisen tukena ja apuna, ne eivät korvaa kokonaan sosiaalista vuorovaikutusta. Uusia teknologiaa hyödyntäviä toimintamuotoja kehitetään jatkuvasti eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Niiden toteuttamisessa on tärkeää kuunnella käyttäjien mielipiteet sekä tarjota riittävästi ohjausta ja perehdytystä tekniikan käytössä.

Liikkuminen ja palvelujen käyttäminen lisäävät päivittäisiä sosiaalisia kontakteja, jotka ovat keskeisiä elämän mielekkyyden kokemisen ja yksinäisyyden vähentymisen kannalta. Kauppapalvelut ovat vähenemässä haja-asutusalueilla ja ne ovat keskittymässä

Äänekosken keskustaajamaan. Väestön ikääntyminen tuo haasteet kauppapalvelujen saavutettavuudelle. Kyläkaupat ovat kyläyhteisöjen lähipalvelu- ja tiedonvälityspisteitä sekä päivittäisiä kohtaamispaikkoja. Niiden väheneminen haastaa miettimään uusia ratkaisuja kauppapalveluiden viemiseksi syrjässä asuville.

Pankkien palvelut ovat yhä enemmän keskittyneet sähköisiin verkkopankkipalveluihin. Uutta teknologiaa hyödyntämällä pankkipalveluiden hoitaminen mahdollistuu myös taajamien ulkopuolella. Verkkokaupan yleistyttyä pakettien lähettäminen on lisääntynyt. Postipalveluissa meneillään oleva muutos haastaa etsimään uusia vaihtoehtoisia toimintatapoja postin palveluiden saavutettavuuteen.

Apteekkiverkoston keskustaajamien ulkopuolella täydentävät Hirvaskankaan kauppakeskuksessa sijaitseva apteekki sekä lääkekaapit Sumiaisten ja Konginkankaan taajamissa. Lääkekaapista saa tavanomaisimpia käsikauppalääkkeitä sekä tilatut reseptilääkkeet.

Palvelut siirtyvät kuntakeskuksiin ja erikoispalvelut, kuten poliisi ja maistraatti, edelleen seutukuntakeskuksiin. Monet erikoispalvelut sijaitsevat ainoastaan maakuntakeskuksissa tai niitä vähintäänkin johdetaan sieltä. Palvelujen saatavuus on nyt ja yhä enemmän tulevaisuudessa haaste jokaiselle maakuntakeskusten ulkopuolella asuvalle kansalaiselle ja erityisesti yksin asuvalle ikääntyvälle väestölle. Tähän haasteeseen vastaaminen edellyttää uusien ratkaisujen käyttöönottoa.

Suurimmaksi haasteeksi lähipalvelujen saavutettavuudessa nousee kuljetusten saatavuus. Äänekosken haja-asutusalueiden palvelujen järjestäminen tasapuolisesti keskustassa asuvien kanssa on pitkien välimatkojen vuoksi vaikeaa. Keskustaajamissakin asuvilla ikäihmisillä voivat puuttuvat palveluliikennelinjat aiheuttaa esim. muuttopaineita ydinkeskustaan. Erityisen tärkeää on tukea uudenlaista työtappaa, jossa palvelujen turvaaminen perustuu kansalaisyhteiskunnan, viranomaisten ja yritysten yhteistyöhön. Syrjäseudulla asuvan ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen edellyttää myös paikallisten voimavarojen kokoamista.

3.6 Joukko- ja palveluliikenne

Asumisen keskittyminen taajamiin tuo erityistä haastetta joukko- ja palveluliikenteen kehittämiseen, joka vaatii erityisratkaisuja ja todennäköisesti uudenlaisen teknologian ja ratkaisujen hyödyntämistä.

Kävellen ja pyörällä liikkuminen on mieluisa liikuntamuoto. Asiointi kävellen tai pyörällä mahdollistuu parhaiten taajamissa, joissa palvelut ovat keskittyneet tiiviille alueelle ja liikkumiselle on rakennettu turvallisia kevyenliikenteen väyliä.

Autoilu on monille myös ikääntyville ihmisille hyvä tapa liikkua paikasta toiseen ja turvaa itsenäisen asioinnin ja asumisen pidemmänkin matkan päässä. Vähitellen heikentyvä toimintakyky saattaa tehdä autoilun vaikeaksi tai mahdottomaksi.

Kaiken ikäisiä palveleva ja toimiva joukkoliikenne turvaa kestävästä kehitystä. Äänekoskella on tarjolla ikääntyvälle väestölle kolmella eri tavalla palvelevaa liikennettä, josta yleisimmin käytössä oleva taso on joukkoliikenne, jota liikennöidään seudullisesti sekä Konginkangas-Äänekoski, Suolahti-Äänekoski ja Sumiainen-Suolahti/Äänekoski yhteysväleillä.

Toisena tasona toimii palvelevampi Monipalveluliikenne (Senior-liikenne). Liikenne palvelee koko Äänekosken alueella kutsutuksina sovittuina päivinä. Monipalveluliikenne toimii alueella kerran viikossa ja kuljettaa matkustajat lähimpään taajamaan, jossa on lähikauppa. Kuljettaja palvelee tarvittaessa asiakasta kotiovelle.

Palvelevammassa joukkoliikenteessä ajoneuvo on yleisemmin matalalattiainen pienoislinja-auto tai tilataksi, jolloin ikäihmisten ja liikuntarajoitteisten on helpompi nousta ajoneuvoon.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on tarveharkintainen, määräraha- ja tulosidonnainen tukipalvelu. Kuljetuspalveluiden tavoitteena on edistää ja ylläpitää ikäihmisen toimintamahdollisuutta. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on kunnalle harkinnanvaraista toimintaa ja kuljetuspalvelu myönnetään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Tarveharkinnan ja määrärahan lisäksi kuljetuspalvelun myöntäminen perustuu ikäihmisen tuloihin ja varallisuuteen.

3.7 Mielekäs elämä ja kolmas sektori

Ikääntyvien kaupunkilaisten palvelut tulee nähdä laaja-alaisesti, ei pelkästään sosiaali- ja terveystalvveluina. Koko kaupunki tulee saada ikääntyneiden asialle. Palvelu, joka on hyvää ja laadukasta toimintarajoitteiselle henkilölle, on hyvää palvelua myös muille kaupunkilaisille.

Ikäihmisten psyykkiseen hyvinvointiin kuuluu elämän mielekkyyden ja tarkoituksellisuuden kokeminen. Ikäihmisten psyykkistä toimintakykyä edistää, että hän kokee oman elämänsä merkittäväksi, on muiden ihmisten hyväksymä, saa osallistua päivittäisiin toimintoihin ja tuntee itsensä hyödylliseksi sekä saa tunnustusta myös vanhuudessa. Ikäihmiset voivat käyttää monia eri keinoja psyykkisen hyvinvointinsa edistämiseksi. On tärkeää korostaa, että ikääntyvät eivät ole vain palveluiden kuluttajia vaan myös niiden aktiivisia tuottajia. Kolmannen sektorin työtä tulee arvostaa ja nostaa esille. Tasavertainen ja toista arvostava yhteistyö edistää tavoitteiden saavuttamista. Lisääntyvä ikäihmisten määrä ei ole vain palvelua kuluttava väestön osa vaan voi olla tulevaisuudessa myös yhä enemmän vapaaehtoispalvelua tuottava ryhmä. Tulevaisuudessa meillä on yhä paremman toimintakyvyn omaavia ikäihmisiä joiden elämän merkityksellisyys voi olla yksi osa vapaaehtoistyötä.

3.7.1 Järjestötoiminta

Ikäihmiset osallistuvat monien erilaisten järjestöjen toimintaan. Yhdistystoiminnan tavoitteena on sen jäsenten virkistys, aktivointi ja hyvinvointi. Yhteisöllisyys auttaa myös sosiaalisten etujen valvomisessa ja tiedostamisessa. Toimintamuotoja järjestöjen toiminnoille on paljon esim. matkojen ja vierailujen järjestäminen, esiintymiset, eri aihealueisiin liittyvät ryhmät.

Äänekoskella toimii useita eläkeläis- ja kansanterveystyöhön suuntautuneita järjestöjä ja kyläyhdistyksiä, jotka suuntaavat toimintaansa ikääntyviin kuntalaisiin. Näiden toimintaa tuetaan vapaa-aikatoimen avustuksilla.

Tulevaisuuden haasteena on yhteistyön lisääminen kaupungin eri sektorien ja yhteistyötahojen kesken sekä alueellisesti. Yhteisesti järjestettävät tapahtumat kaupungin, eläkeläisjärjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kesken madaltavat kynnyksiä yhteistyöhön ja lisäävät keskinäistä luottamusta. Omaehtoinen toiminta on ikääntyvän väestön hyvinvoinnin ja itsenäisen toimintakyvyn säilyttämiseksi ensiarvoisen tärkeää, jota tulee kannustaa ja tukea. Toiminnan kannalta on tärkeää, että järjestöillä on mahdollisuus toimiviin ja edullisiin toimitiloihin joka taajamassa (Äänekoski, Suolahti, Sumiainen ja Konginkangas).

3.7.2 Vanhusneuvosto

Kuntalain (410/2015) 27 §:n mukaan ikääntyvän väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla myös useamman kunnan yhteinen.

Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen, päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tai heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. Äänekosken kaupungin hallintosäännön 12 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää vanhusneuvoston kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä.

Vanhusneuvosto on Äänekosken kaupungin ja sen alueella toimivien eläkeläisjärjestöjen yhteistyöelin ja se toimii kokonaisvaltaisesti koko kaupungin vanhusväestön parhaaksi. Se kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Vanhusneuvostossa on edustus Eläkeläisliittojen etujärjestöön (EETU ry) kuuluvista eläkeläisjärjestöistä. Eläkeläisjärjestöjen edustajien lisäksi vanhusneuvostoon kuuluvat kaupunginhallituksen valitsevat kaupunginhallituksen ja perusturvalautakunnan edustajat sekä asiantuntijajäsen, joka toimii vanhusneuvoston sihteerinä.

3.7.3 Hengellinen toiminta

Hengellinen toiminta auttaa löytämään merkityksen, mielekkyyden ja turvallisuuden nykyhetkestä ja tulevasta. Seurakuntien toiminnalla on erittäin suuri merkitys sosiaalisena kanssakäymisenä, joka piristää mieltä ja tuo iloa ja lohdutusta elämään. Ikääntymiseen liittyviä luopumisen ja menetysten huolia sekä ratkaisua kysymykseen elämän tarkoituksesta tuetaan hengellisellä toiminnalla.

Seurakunnat järjestävät jumalanpalveluselämän ja kirkollisten toimitusten lisäksi runsaasti ikääntyville suunnattua, kokoavaa ja osallistavaa toimintaa esim. palvelupäiviä, retkiä, leirejä, avointen ovien toimintaa, keskusteluryhmiä, miesten piirejä ja katulähetystoimintaa. Seurakunnat järjestävät esim. yhteisiä syntymäpäivä- ja muita juhlia sekä tekevät kotikäyntityötä. Seurakunnat ovat aktiivisia vapaaehtoistoiminnan järjestäjiä, joissa ikäihmiset ovat voimavarana.

3.7.4 Opiskelu

Elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti ikäihmisille on taattava yhtäläiset mahdollisuudet uusien taitojen ja tietojen oppimiseen sekä mahdollisuus kulttuurin ja kirjallisuuden harrastamiseen. Iäkkäänä oppiminen vahvistaa itsetuntoa ja monet nykyiseen tietoyhteiskuntaan liittyvät kansalaistaidot, kuten tietokoneen ja matkapuhelimen käyttö, helpottavat myös arjessa selviytymistä.

Ikääntyviä osallistuu kaikkeen Kansalaisopiston opetustarjontaan ja lisäksi heille on räätälöity kursseja mm. tietotekniikassa, kielissä ja liikunnassa. Kaikille avoimissa opetusryhmissä tarjoutuu tilaisuus eri ikäryhmien väliseen vuorovaikutukseen. Kansalaisopiston Ikääntyvien yliopiston tarjonta on suunnattu erityisesti ikääntyville. Luentoaiheet on valittu siten, että ne kiinnostaisivat juuri ikäihmisiä ja tarjolla on vuosittain useita eriaiheisia luentoja.

Tulevaisuudessa Ikääntyvien yliopiston toiminnassa ja muun koulutuksen suunnittelussa tulee kiinnittää erityisesti huomiota ikääntyvien omaan osallistamiseen mm. luentoaiheiden ja päiväaikaisen opetuksen osalta. Keski-Suomen opiston ylläpidon siirryttyä vuoden 2018

alusta Koskelan Setlementille, mahdollistuu pitkäkestoisempien koulutusten toteutuminen myös ikäihmisille.

3.7.5 Kulttuuri ja kirjasto

Kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä paikallisten yhteisöjen kanssa erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseksi mm. vuokraamalla tiloja ja myöntämällä taloudellista tukea.

Äänekoskella on käytössä Seniorikortti 65+. Kortti on tarkoitettu 65 -vuotta kuluvana vuonna täyttävälle ja sitä iäkkäämmille sekä työkyvyttömyyseläkkeellä oleville äänekoskelaisille. Kortti oikeuttaa omatoimiseen kulttuuriin ja liikunnan harrastamiseen.

Ikääntyvien toimintakykyä ja vireyttä on tuettava monipuolisesti ja osallistavalla otteella. Kunnan omat kulttuuri- ja liikuntapalvelut huomioivat osaltaan ikäihmisten tarpeita. Kulttuuri- ja liikuntatoiminnassa ikääntyvät nähdään aktiivisina toimijoina ja osallistujina. Ikääntyvien kulttuurinen merkitys elämäkokemuksen ja perinteen siirtäjinä on korvaamaton. Kaupungin kulttuuritarjontaa rakennetaan eri kohderyhmiä huomioiden. Kulttuuri- ja liikuntatapahtumien järjestämisessä sekä koulutuksessa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan esteetön pääsy ja yhtäläiset mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja tapahtumiin osallistumiseen.

Museotoimen tehtävinä nähdään perinnetiedon välittäminen tuleville sukupolville. Äänekoskella toimii taidemuseo ja Keski-Suomen museo toimii Jyväskylässä. Kulttuuria ja taidetta voidaan tuoda lähelle ikäihmisten arkea järjestämällä tapahtumia ja näyttelyitä tiloissa joissa muutoinkin asioidaan ja toimitaan esim. kahvilat.

Kirjastopalveluita on saatavilla kaikissa Äänekosken taajamissa. Kirjastopalveluissa on pyritty huomioimaan esteettömyys ja saavutettavuus mahdollisimman monipuolisesti. Kirjastoissa on tarjolla tavallisen lainattavan kokoelman lisäksi myös isotekstisiä kirjoja, äänikirjoja ja sähköisiä aineistoja sekä lukemisesteisille Celian äänikirjoja.

Kirjastoissa voi käyttää asiakastietokonetta tiedonhakuun ja muuhun sähköiseen asiointiin ja tarvittaessa siihen saa mahdollisuuksien mukaan apua kirjaston henkilökunnalta, lisäksi kirjastoissa on ilmainen langaton verkko asiakkaiden käytettävissä. Kirjasto järjestää kirjaston käyttöön aktivoivia tapahtumia, kuten kirjailijavierailuja, lukupiirejä ja näyttelyitä. Suolahden kirjastossa on lisäpalveluna kaupungin laskujen maksamismahdollisuus.

3.7.6 Liikunta

Ikäihmisten liikuntamuotona korostuu mieluinen arkiliikunta, kuten kotiaskareet, kävely, puutarhanhoito, metsässä liikkuminen, marjastus ja kalastus. On ensiarvoisen tärkeää, että ympäristö tukee arkiliikuntaa.

Kaupungin vapaa-aikatoimen liikuntapalvelut pyrkivät turvaamaan sopivat puitteet kaiken ikäisten liikunnan harrastamiselle. Liikuntapolitiikan ensisijaisena tavoitteena on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen. Tavoitteena on aktivointi säännölliseen liikkumiseen sekä liikkumisympäristön huomioiminen yhdyskuntasuunnittelussa. Tulee luoda edellytyksiä kansalaisten osallistumiselle liikuntatoimintaan turvallisessa, osaavassa ja kannustavassa toimintaympäristössä. Tässä tarkoituksessa tuetaan erityisesti paikallistasoisten vapaaehtoistoimijoiden koulutuksen kehittämistä osana liikunnan koulutusjärjestelmää. Tavoitetta toteutetaan terveyttä edistävän liikunnan ohjelmilla ja tukemalla liikuntajärjestöjen ja liikunnan koulutuskeskusten toimintaa sekä laajoja väestöryhmiä palvelevaa liikuntapaikkarakentamista. Vertaisohjaajakoulutuksen tukeminen ja kehittäminen on tärkeää.

Kaupungin vapaa-aikatoimen organisoimaa ulkoiluystävällisyyttä yhdessä kotihoidon ja seurakunnan kanssa, on aloitettu Konginkankaan taajamassa koulutettujen vapaaehtoisulkoiluttajien toimesta kotona asuville ikääntyville. Tarkoitus on laajentaa toimintaa koko Äänekosken alueelle. Kaupungilla on neljä toiminnallista puistoa, joissa voi harjoittaa mm. tasapainoa.

Järjestöt järjestävät toiminnassaan monenlaista liikuntaa. Terveyskeskus yhteistyössä erityisliikunnan, uimahallien ja kansalaisopiston kanssa järjestää liikuntaa ikäihmisille

heidän erityistarpeensa huomioiden. Eri järjestöjen, yhteisöjen ja vapaaehtoistyöntekijöiden sekä palvelukeskuksien henkilöstön kanssa yhteistyöllä järjestetään laitoksissa asuville ikäihmisille erilaista viriketoimintaa. Urheiluseurat tarjoavat eri lajien harrastusmahdollisuuksia. Liikunta-alan yrittäjien tarjoamat liikuntamahdollisuudet ikäihmisille esim. liikuntakeskukset ovat yksi mahdollisuus tulevaisuudessa.

4 IKÄIHMISTEN OSALLISUUS

4.1 Vaikuttaminen

Kaupungin asukkaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista on säädetty kuntalaissa. Kaupungin on mahdollistettava monipuoliset ja vaikuttavat osallistumismahdollisuudet. Vanhus- ja vammaisneuvostolla on laissa säädetty asema kaupungin vaikuttamiseliminä. Niille on annettava mahdollisuus vaikuttaa kaupungin eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tai heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta.

Osana ikääntymispoliittista ohjelman laadintaa toteutettiin kysely kaikille v. 2017 75 vuotta täyttäneille äänekoskelaisille. Kysely lähetettiin 150 asukkaalle kaupungin eri taajamiin. Kyselyllä haluttiin selvittää ikäihmisille merkityksellisiä asioita sekä toiveita mm. osallisuuden, asuinympäristön turvallisuuden parantamisesta, harrastetoiminnasta, palveluiden saavutettavuudesta sekä niiden kehittämisestä. Kyselyyn vastasi 53 henkilöä ja vastauksia saatiin kaikkien taajamien osalta. Kyselyn vastaukset huomioitiin ikääntymispoliittisen ohjelman tavoite -ja toimenpideohjelmassa.

Ikäihmisillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa palveluiden laadun kehittämiseen. Tähän tavoitteeseen pyritään vaikuttamaan palveluista saadun palautteen avulla. Asiakaspalautetta kerätään vuosittain ja saatu palaute hyödynnetään palveluiden laadun kehittämisessä. Vuosittain kerättävän palautteen lisäksi kaikissa vanhuspalveluiden yksiköissä on palautelomake jatkuvan palautteen antamiseksi. Niiden kautta tulleet asiakaspalautteet käsitellään säännöllisin väliajoin työyksikön henkilöstöpalavereissa ja

ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin asioiden korjaamiseksi. Lisäksi kaupungilla on käytössä sähköisen palautteen antamisen mahdollisuus kaupungin nettisivuilla. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestetään yleisötilaisuuksia ja asiakas/asukasraateja. Nämä mahdollistavat ikäihmisen vaikutusmahdollisuutta oman mielipiteensä ilmaisuun sekä ovat kanavia tiedottamiseen. Yleisötilaisuuksia järjestettäessä huomioidaan ikäihmisten mahdollisuus osallistua tilaisuuksiin, esim. liikennejärjestelyin.

Kokemusasiantuntijat tukevat asiakkaita ja ovat mukana vaikuttamassa palveluiden kehittämiseen ja tiedon jakamiseen. Heidän tehtävänä on mm. palveluiden arvioiminen, suunnittelu ja kehittäminen yhteistyössä ammattihenkilöiden kanssa. He osallistuvat erilaisiin työryhmiin, asiakasraateihin ja tapahtumiin sekä vierailevat vertaisryhmissä. Kokemusasiantuntijuudella ei pyritä korvaamaan eri alojen ammattilaisten työtä vaan täydentämään heidän osaamistaan ja antamaan erilaista näkökulmaa asioihin. Kokemusasiantuntija-palvelua ostetaan toistaiseksi sairaanhoitopiiristä tai hoidetaan osittain vapaaehtoistoimintana.

4.2 Tiedottaminen

Kuntalaisten osallistuminen palvelujen suunnitteluun ja arviointiin edellyttää, että kuntalaiset tietävät mitä tehdään ja millaisin tuloksin. Hyvätkään palvelut eivät riitä, jos käyttäjillä ei ole niistä oikeaa ja asianmukaista tietoa. Lisäksi kunnan on tiedotettava asukkaille vireillä olevista asioista. Keskeisiä tiedottamisen välineitä ovat erilaiset tiedotteet, neuvontapalvelut, hyvinvoinnin kotikäynnit, palveluoppaat ja kunnan internet sivut.

Äänekoskella ikäihmisten palvelut on koottu omaan palveluoppaaseen. Palveluoppaasta löytyy tietoa julkisen sektorin, alueen yksityisten ja kolmannen sektorin tarjolla olevista ikäihmisille suunnatuista palveluista. Oppaaseen on koottu yleistietoa ikäihmisille suunnatuista etuisuuksista, esim. Kelan etuudet, kotitalousvähennys. Palveluopas on saatavilla kaupungin nettisivuilla, kirjastoissa ja kaupungin virastoissa. Palveluopasta jaetaan myös eri eläkejärjestöjen ja vanhusneuvoston ja kotihoidon avulla.

Erilaisten matalankynnyksen neuvontapisteiden / seniori-infon kehittäminen on nähty tarpeelliseksi. Tätä tarkoitusta palvelevat seniorineuvolat ja seniorikeskukset. Lähitulevaisuudessa on tarpeen kehittää ja mahdollistaa sähköisiä asiointipalveluita ikäihmisille. Teknologian kehittyessä sähköisten palveluiden käyttäjien määrä tulee lisääntymään, joka tuo haasteita asiakastietojärjestelmien käytettävyyden osalta. On mahdollistettava sähköinen yhteydenotto. Lisäksi on huomioitava ikääntynyt väestö tietotekniikan käyttäjänä ja heitä tulee opastaa ja ohjata käyttämään uusia viestintäkanavia ja viestintäteknologiaa.

Asiakasneuvonta on osa jokaisen Äänekoskella ammatillista työtä tekevän tehtävä. Neuvontaa toteutetaan asiakaskontakteissa jokaisella toimialalla. Palveluohjaus on asiakaslähtöinen ja asiakkaan etua korostava työtapo, jolla pyritään löytämään yksilöllinen ratkaisu asiakkaan tilanteeseen. Äänekoskella palveluohjaajat toimivat arkipäivisin. Palveluohjauksen keskeisin sisältö on neuvonta, ohjaus ja tiedottaminen.

Hyvinvoinnin kotikäynnit kohdennetaan kyseisenä vuonna 75 -vuotta täyttävillä asukkailla, jotka eivät ole säännöllisten vanhuspalveluiden piirissä. Tarkoituksena on tiedottaa tarjolla olevista palveluista sekä muista etuisuuksista. Käynneillä jaetaan ikäihmisille infopaketti ko. asioista. Hyvinvoinnin kotikäyntien tarkoituksena on samalla kerätä tietoa kaupunkilaisten muuttuvista palvelutarpeista ja ikääntyneiden henkilökohtaisista elämäntilanteista. Näin ikäihmisillä on mahdollisuus vaikuttaa ja saada mielipiteensä julki heille tärkeistä asioista.

Äänekosken kaupunki järjestää samana vuonna 80- vuotta täyttävillä henkilöille syntymäpäiväjuhlat, joiden tarkoituksena on antaa tietoa ikääntymiseen ja toimintakykyyn vaikuttavista asioista. Ennaltaehkäisevänä ja tiedottavana toimintana järjestetään myös muita yleisötilaisuuksia mm. muistisairauksien "Ensietopäivät" ja "Hyvinvointia kaikille" tilaisuudet. Kaupunki järjestää tilaisuuksia ja terveystarkastuksia erilaisille riskiryhmille.

Laajemmalle ryhmälle suunnatut tiedotteet voidaan julkaista myös paikallislehtien välityksellä. Uutena toimintana on aloitettu paikallislehdessä "Hyvinvointia kaikille" palsta, jossa perusturva voi kertoa palveluista, toimintatavoista ja meneillään olevista uudistuksista.

5 PALVELUT OIKEAAN AIKAAN

5.1 Ennaltaehkäisevät palvelut

Ikääntyneellä ihmisellä on yhdenvertainen oikeus osallisuuteen omien valintojensa mukaisesti. Ennaltaehkäisevän työn tavoitteena on vahvistaa ikääntyneen ihmisen hyvinvointia, omaa toimijuutta, tietämystä ja taitoa hyvinvointinsa edistämiseksi, tarjota tukea terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämiseen sekä siirtää palveluntarvetta myöhäisempään vaiheeseen. Ennaltaehkäisevää työtä tehdään yhteistyössä kaupungin kaikkien hallinnonalojen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Ennaltaehkäisevät työ sisältää mahdollisuuksien luomisen ikääntyneelle hänen oman hyvinvointinsa edistämiseksi, sairauksien ennaltaehkäisyn ja niiden seurauksien pienentämisen ja pahentumisen. Ennaltaehkäisevän työn tarve ei poistu palveluiden alkaessa, vaan ikääntyneen ihmisen hyvinvointia, toimijuutta, jäljellä olevaa toimintakykyä ja terveyttä tuetaan elämän loppuun saakka.

Yhteistyötä eri kolmannen sektorin toimijoiden ja kunnan eri toimialojen kanssa tehdään

- järjestämällä yhteisiä tapahtumia,
- antamalla matalan kynnyksen liikuntaneuvontaa,
- hyödyntämällä liikuntareseptiä,
- liikuntapaikkojen saavutettavuudella,
- mahdollisuudella hankkia seniorikortti sekä
- monimuotoisella ryhmätoiminnalla.

Kehitteillä oleva ”Hyvinvointitieto” – palvelukokonaisuus koordinoi eri toimijoiden yhteistyötä ja sen tavoitteena on lisätä terveys- ja hyvinvointitietämystä ikääntyneille kuntalaisille, vahvistaa heidän omaa toimijuuttaan ja ohjata tarvittaessa palveluiden piiriin. Palvelukokonaisuus on matalan kynnyksen palvelua, joka on kaikkien halukkaiden ulottuvissa ja siihen hakeutuminen perustuu ikääntyneen omaan valintaan.

5.1.1 Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminnan periaatteita ovat auttajan ja autettavan molemminpuolinen vapaaehtoisuus, vastavuoroisuus ja tasa-arvo. Vapaaehtoistoiminta tuo ikääntyvien ihmisten elämään sosiaalista tukea ja apua usein jo ennen ammatillisten palveluiden tarvetta. Vapaaehtoistoiminta virkistää ja tukee toimintakykyä molemminpuolisesti. Ikääntyvien suuri määrä on voimavara, jota voisi hyödyntää vapaaehtoistyössä.

Vapaaehtoistyötä tehdään ikääntyneiden parissa paljon eri järjestöjen, seurakunnan ja yksityisten toimijoiden toimesta. Seniorikeskusten toiminnassa on vapaaehtoisia mukana säännöllisesti. He järjestävät asiakkaille monipuolista toimintaa, osallistuvat retkiin, pitävät kerhoja ja avustavat hoitajia monella eri tavalla. Kuntosalitoiminnassa on mukana vapaaehtoisia, koulutettuja vertaisohjaajia, jotka pitävät säännöllisiä kuntosaliryhmiä ikääntyneille. Myös taloyhtiöjumppa-toimintaa on aloitettu ja siinä tarkoituksena on löytää vapaaehtoisia vetäjiä jumpparyhmiin. Vertaisohjaajat saavat tukea ammattilaisilta toimintaansa. Laitos- ja palveluasumisen yksiköissä käy vapaaehtoisia järjestämässä virkistystoimintaa, esimerkiksi leipomassa, ulkoilemassa sekä keskustelemassa asiakkaiden kanssa.

SPR ja seurakunta kouluttavat vapaaehtoisia säännöllisesti ja organisoivat toiminnassaan vapaaehtoistyötä. Ennaltaehkäisevissä palveluissa tehdään yhteistyötä säännöllisesti kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja kehitetään yhteistyötä monipuolisesti. Yhteistyö eri tahojen kanssa mahdollisimman kattavan vapaaehtoistyön organisoimiseksi sekä vapaaehtoistyön tukeminen ja siihen kannustaminen ovat tärkeitä lähitulevaisuudessa.

5.1.2 Seniorineuvola

Seniorineuvolatoimintaan lisätään kokoaikaisen työntekijän työpanos vuonna 2018. Seniorineuvola on matalan kynnyksen palvelupiste, joka tukee ikäihmisten hyvinvointia, omaehtoista terveyden edistämistä ja reagoi toimintakyvyn muutoksiin varhaisen puuttumisen keinoin. Seniorineuvolatoiminta tukee ikääntyvän ihmisen kotona asumista ja ohjaa tarvittaessa tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Toiminta on

ennaltaehkäisevään työhön painottuvaa ja sisältää varhaista puuttumista jo alkaneisiin terveyshaittoihin.

Seniorineuvolan työntekijä koordinoi kaikkia ikääntyneelle väestölle suunnattuja ennaltaehkäiseviä toimintamuotoja, joita ovat

- matalan kynnyksen vastaanotto toiminta Äänekoskella, Suolahdessa, Konginkankaalla ja Sumiaisissa,
- hyvinvointia edistävä neuvonta ja tuki esimerkiksi ravitsemuksen, liikunnan, sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen, mielenterveys- ja päihdeongelmien, kaatumisten ehkäisyyn, kansansairauksien ja aivoterveysten osalta,
- sovittujen ikä- ja riskiryhmien hyvinvointitarkastukset,
- hyvinvointia edistävät kotikäynnit sovittuun ikäryhmälle,
- hyvinvointia edistävien tapahtumien järjestäminen ja hankkeisiin osallistuminen
- geroteknologian hyödyntäminen sekä
- yhteistyö palveluohjauksen, terveystoimen, sosiaalitoimen, vapaa-aikatoimen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5.1.3 Seniorikeskus

Seniorikeskustoimintaa järjestetään Äänekosken kaikissa taajamissa. Seniorikeskuksen sisältöä vahvistetaan yksilöllisiä tavoitteita sisältäväksi aktiivisuussuunnitelmaa käyttämällä. Toiminnan sisältö on yhä enemmän asiakkaan aktiivista toimijuutta ja osallisuutta korostavaa ja monipuolisesti asiakkaan toimintakykyä tukevaa.

Seniorikeskustoiminnan avulla tuetaan myös omaishoitajien jaksamista järjestämällä omaishoidon asiakkaille mahdollisuus osallistua toimintaan tarpeen mukaan.

5.1.4 Muistihoitaja ja muistikoordinaattori

Muistihoitajan työssä keskitytään muistidiagnoosin varhaiseen toteamiseen, muistitutkimusten toteuttamiseen yhteistyössä lääkärin kanssa sekä asiakkaan ja hänen lähipiirinsä kokonaisvaltaiseen arviointiin ja tukeen. Muistikoordinaattorin työ kohdentuu muistidiagnoosin saaneisiin asiakkaisiin, jotka eivät ole säännöllisten palveluiden piirissä.

Muistihoitaja ja muistikoordinaattori ovat osa moniammatillista tiimiä, joka koostuu terveystoimen, arjen tuen ja kolmannen sektorin toimijoista. Muistihoitaja ja -koordinaattori järjestävät vuosittain 3-4 ensitietopäivää muistisairausdiagnoosin saaneille ja omaisille yhteistyössä arjen tuen ja terveystalveluiden ammattilaisten kanssa. Teknologian hyödyntäminen muistisairaana kotona asumisen tukena on tarpeellinen kehitettävä osa-alue.

Äänekoski osallistuu Kukoistava kotihoito- hankkeen muistikuntoutuspilottiin 2016 - 2018. Hankkeessa kehitetään muistisairaana hoitopolkua.

5.2 Palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi

Kuntalaisille voidaan jakaa tietoa erilaisissa ryhmätilanteissa ja tilaisuuksissa, jolloin toteutetaan yleistä neuvontaa ja ohjausta. Yleistä tiedonjakamista ja neuvontaa tulee toteuttaa kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden toimesta osana omaa ammatillista työn toteuttamista.

Palveluohjaus on asiakaslähtöistä, ennaltaehkäisevää sosiaali- ja terveysalan työtä, jossa asiakasta neuvotaan, tuetaan ja ohjataan. Palveluohjauksella pyritään löytämään asiakkaan omat voimavarat ja vahvistamaan hänen itsenäistä elämää ja selviytymistä sekä ohjaamaan asiakasta yksilöllisesti häntä tukevien palveluiden piiriin.

Palveluohjauksessa asiakkaan kokonaistilanne kartoitetaan laajasti ja selvitetään mahdollisuudet erilaisiin palveluihin ja tukitoimiin esim. yksityiset, 3-sektori ja julkiset palvelut.

Ikäihmisten palveluohjausta ja palvelutarpeen arvioinnin kokonaisuutta ohjataan lainsäädännöllä. Palvelutarpeen arviointi on tehtävä määräajassa ja kokonaisvaltaisesti asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa huomioiden asiakkaan omat toiveet, mielipiteet sekä yksilölliset tarpeet. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014)

Äänekoskella Arjen tuen asiakasohjaustiimissä työskentelee sosiaalityöntekijä, palveluohjaaja, kotiutushoitaja sekä palveluvastaavia, jotka toteuttavat palvelutarpeen arviointeja omalla vastuualueellaan.

Sosiaalityöntekijän kautta ohjautuvat uudet asiakkaat ikäihmisten palveluiden piiriin. Hän toteuttaa ensimmäisen palvelutarpeen arviointikäynnin, mikäli asiakas ei ole sairaalahoidossa. Sairaalaan kotiutuville asiakkaille palvelutarpeen arvioinnin tekee kotiutushoitaja. Mikäli ikäihminen tarvitsee kotihoidon palveluja, ohjataan hänet kuntouttavalle arviointijaksolle. Tuolloin kartoitetaan yksilöllinen kuntoutus- ja palvelutarve sekä aloitetaan kotona asumista tukevat palvelut määräaikaisena. Määräaikaisen jakson jälkeen palvelutarvetta arvioidaan säännöllisesti ja päätöksen palveluiden järjestämisestä tekee palveluvastaavat.

5.2.1 Arjen tuen sosiaalityö

Sosiaalityö on asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Sosiaalityö on muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä.

Sosiaalityöllä autetaan arjen tuen asiakkaita ja erityisesti ikäihmisiä erilaisissa vaikeissa elämäntilanteissa, joissa tarvitaan apua tai tukea. Sosiaalityöntekijän kautta ohjautuvat uudet kotona asuvat asiakkaat ikäihmisten palvelujen piiriin. Yhteistyö omaisten ja läheisten kanssa on keskeisessä roolissa. Sosiaalityöntekijä auttaa taloudellisten asioiden selvittelyssä ja sosiaaliturvaan ja etuuksiin liittyvissä kysymyksissä. Hän antaa edunvalvontaan liittyvää ohjausta ja auttaa edunvalvonnan hakemisessa. Sosiaalityöntekijä tukee ja konsultoi arjen tuen muuta henkilöstöä. Sosiaalityöntekijä vastaa veteraanien palvelujen koordinoinnista.

5.2.2 Kotiutushoitaja

Kotiutushoitaja toimii arjen tuen vastuualueella ja hänen työhönsä kuuluu palvelutarpeen arviointi ja palveluiden järjestäminen sairaalahoidosta kotiutuville uusille asiakkaille.

Kotiutushoitaja on yhdyshenkilö sairaalan, arjen asiakasohjaustiimin, kotihoidon sekä asumispalveluiden välillä. Kotiutushoitaja tekee myös kotikäyntejä sairaalasta kotiutuville asiakkaille sekä kotona saattohoidossa oleville asiakkaille. Hän koordinoi ikäihmisille suunnattuja kuntouttavia lyhytaikaishoidon jaksoja kaupungin yksiköissä.

5.3 Kotona asumista tukevat palvelut

5.3.1 Kotihoito ja tukipalvelut

Kotipalvelu ja kotisairaanhoido toimivat yhdistettynä kotihoitona. Kotihoitoon ohjaututaan palvelutarpeen arvioinnin kautta. Hoidon tarve arvioidaan yksilöllisesti ja jokaiselle kotihoidon palvelujen säännöllisessä piirissä oleville tehdään hoito- ja palvelusuunnitelma yhteistyössä asiakkaan, hänen läheistensä ja eri toimijoiden kanssa. Se laaditaan ilman aiheetonta viivytystä heti, kun palvelutarpeen arviointi on tehty. Hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään lain vaatimassa laajuudessa, asiakkaan omat voimavarat huomioiden sekä määritellään tavoitteet ja keinot kuntoutumiselle ja tarvittaville palveluille ja tukitoimille. Asiakkaan omat toiveet ja tavoitteet kirjataan suunnitelmaan. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään asiakkaalle myönnettyt tuet, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kokonaisuus, jotka tarvitaan hänen suoriutumisensa ja hyvän hoidon turvaamiseksi.

Äänekosken kaupungin kotihoito sisältää myös tukipalvelut, joita ovat turvapalvelut, ateriapalvelut, kauppa- ja asiointipalvelut, päivätoimintapalvelut, sosiaalihuollollinen kuljetuspalvelu, siivous ja henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvät palvelut kuten vaatehuolto ja kylvetys.

Kotihoitoa voidaan järjestää myös ostopalveluna yksityisiltä palvelutuottajilta sekä palvelusetelillä kaupungin talousarvion puitteissa. Palvelusetelillä järjestettävät palvelut myönnetään samoin kriteerein kuin kaupungin kotihoidon palvelut.

5.3.2 Kotona asumista tukeva ja kuntouttava lyhytaikaishoito

Kuntola ja Niittywilla ovat Äänekosken kaupungin lyhytaikaishoidon yksiköitä, joiden toiminnan lähtökohtana on tukea asiakkaan kotona asumista ja kokonaisvaltaista toimintakykyä ja kuntoutumista. Lyhytaikaisjaksot ovat suunnattu kotona asuvien ikääntyneiden ihmisten ja omaishoitajien jaksamisen ja kuntoutumisen tukemiseen sekä sairaalasta kotiutuvien kuntoutukseen. Lyhytaikaisjaksot ovat tavoitteellisia jaksoja, joissa pääpaino on arkikuntoutuksessa. Kuntolassa järjestetään myös arviointijaksoja, joita käytetään myös SAS-arvioinnin tukena. Molemmissa yksiköissä on kriisipaikka yllättäviä tilanteita varten.

5.3.3 Omaishoito ja omaishoidon tuki

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki tarkoittaa ikääntyneen, vammaisen tai sairaan henkilön kotiloissa tapahtuvan hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja -palveluja, jotka määritellään hoidettavan palvelusuunnitelmassa. Kunta ja hoitaja tekevät omaishoidon tuesta sopimuksen. Omaishoidon tuen asiakkaiksi lasketaan omaishoidon tuella vuoden aikana hoidetut asiakkaat. Omaishoidon kehittäminen on osana hallituksen kärkihankkeessa (2016 -2018) kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa.

Määrällisiä tavoitteita ovat esimerkiksi omaishoidon tuen kattavuus (tukea saavien osuus kunnan väestöstä tavoite 6 – 7 % yli 75- vuotiaista vuonna 2017) ja palkkioiden taso. Laadullisia tavoitteita voivat esimerkiksi olla palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen, omaishoitoa tukevien uudenlaisten työskentelymallien kehittäminen yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa, tiedotuksen parantaminen ja omaishoitajienasiakaspalautejärjestelmien kehittäminen. Omaishoidon tukea kohdennetaan ensisijaisesti eniten apua tarvitseville. Tuen tavoitteena on vähentää muiden palveluiden tarvetta ja mahdollistaa hoidettavan asuminen kotona omaisensa tai läheisensä kanssa.

Arjen tuen palveluohjaaja hoitaa keskitetysti koko kunnan alueen omaishoidon tukeen liittyvät asiat. Tavoitteena on, että omaishoidon tuki voidaan maksaa kaikille, jotka täyttävät hyväksytyt kriteerit ja talousarvioon on varattava siihen riittävät määrärahat. Omaishoidon lakisääteiset vapaat kaupungin on järjestettävä kaikille omaishoidon tuen kriteerit täyttävälle omaishoitajille. Vapaita järjestetään kaupungin omissa yksiköissä, perhehoidossa, sijaishoidolla (toimeksiantosopimukset). Hoitaja voi pitää vapaan myös lyhempinä jaksoina (mm. Seniorikeskuspäivä, omaishoidon lomittajan käynnit).

Omaishoitajien elämäntilanne on vaativa ja jaksamisen tukeminen on tärkeä osa omaishoidon kehittämistä. Jaksamista tuetaan järjestämällä omaishoitajien säännöllisiä maksuttomia hyvinvointi- ja terveystarkastuksia. Omaishoidon tuen myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Omaishoidon tueksi on kehitetty erilaisia palveluvaihtoehtoja esim. omaishoidon lomitusta, seniorikeskustoimintaa, kotihoitoa, perhehoitoa ja lyhytaikaishoitoa.

5.4 Asumispalvelut

Asumispalveluilla tarkoitetaan kokonaisuutta, jossa asunto ja asumista tukevat palvelut liittyvät kiinteästi yhteen. Asumispalvelujen järjestäminen perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön ja se on maksullista. Asumispalvelua järjestetään niille henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua ja tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Asumispalvelua voidaan järjestää joko pitkäaikaisesti tai tilapäisesti. Tilapäistä asumispalvelua järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista tai kiireellistä apua.

Kaupunki järjestää asumispalveluita niille ikäihmisille joiden kotona asuminen ei enää ole turvallista kotiin vietävien palveluiden turvin. Asumispalveluita järjestetään osa- ja ympärivuorokautisesti. Palveluasumista on tarjolla kaikissa kaupungin eri taajamissa ja sitä järjestetään sekä kaupungin omana toimintana että palvelusetelin turvin.

Palveluasumiseen ohjaututaan palvelutarpeen arvioinnin kautta, sijoitustyöryhmän (SAS-työryhmä) esityksestä. SAS-työryhmällä on käytössään perusturvalautakunnan hyväksymät kriteerit, joiden perusteella asiakkaat järjestetään hoidon tarvetta vastaavaan

asumispalvelupaikkaan. Asumispalvelu järjestetään lainsäädännön vaatimassa aikataulussa.

Asumispalvelussa asukkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma moniammatillisesti asukkaan, omaisten ja palveluiden tuottamiseen osallistuvien tahojen kanssa. Hoito- ja palvelusuunnitelma laaditaan samoin periaattein kuin kotihoidossa.

5.5 Ikäihmisille suunnatut terveydenhuollon palvelut

Sairaanhoitajien, lääkäreiden, fysioterapeuttien vastaanottopalvelut ovat kaikkien ikäryhmien käytettävissä ja ne on keskitetty Äänekosken terveysasemalle. Laboratorio-palveluita tarjotaan kaikkina arkipäivinä Äänekosken terveysasemalla. Suolahden, Konginkankaan ja Sumiaisten terveysasemilla on laboratoriopalveluja ajanvarauksella. Kuvantamispalveluita tarjotaan keskitetysti Äänekosken terveysasemalla.

Terveystarkastukseen on mahdollisuus hakeutua ilman erityistä oireilua ottamalla yhteyttä joko omaan hoitajaan tai vastaanottojen yhteiseen ajanvaraukseen. Terveystarkastukset luokitellaan kiireettömiksi tarkastuksiksi.

Influenssarokotukset ovat maksuttomia kaikille 65 vuotta täyttäneille. Vuosittain ilmoitetaan kaupungin internetsivuilla sekä paikallislehdissä syksyn rokotusajankohdat. Influenssarokotteita annetaan myös muiden vastaanottokäyntien yhteydessä.

5.5.1 Hoitotarvikejakelu

Hoitotarvikejakeluun sisältyvät tuotteet arvioidaan yksilöllisen tarpeen mukaan asiakkaan hoitosuunnitelmassa. Maksuttomien hoitotarvikkeiden piiriin lähetteen saaneet asiakkaat voivat noutaa tarvitsemansa hoitotarvikkeet erikseen ilmoitettuna ajankohtina Äänekosken terveyskeskuksesta. Hoitotarvikkeiden tarpeen ollessa säännöllistä, osa tuotteista on mahdollista tilata suoraan kotiin. Mikäli hoito kestää alle kolme kuukautta, asiakas kustantaa tarvikkeensa itse.

5.5.2 Suun terveys

Ikääntymisen myötä tapahtuu monia muutoksia, jotka vaikuttavat ravinnosta nauttimiseen, sosiaaliseen kanssa-käymiseen sekä kokonaisvaltaiseen hyvään oloon. Hyvällä suun ja hampaiden huollolla voidaan merkittävästi edistää ikääntyvän toimintakykyä ja elämän laatua. Tavoitteena suun terveydenhuollossa on ennaltaehkäistä ja hoitaa suun sairauksia sekä edistää ja ylläpitää ikääntyvien suun terveyttä luomalla mahdollisuudet omahoidon toteutumiseksi yhteistyössä hoitoon osallistuvien kanssa.

Suuhygienistit antavat tietoa ja ohjausta erilaisissa tilaisuuksissa sekä kouluttavat muuta hoitohenkilökuntaa suunhoitoon liittyvissä asioissa. He vastaavat pääasiassa ikäihmisten suunhoidon toteutuksesta, tarpeen vaatiessa jatkohoidosta vastaa hammaslääkäri.

5.5.3 Hoitajien ja lääkäreiden vastaanottopalvelut ja päivystys

Pitkäaikaissairautta sairastaville asiakkaille on nimetty pääsääntöisesti hoidosta vastaava lääkäri ja hoitaja, jotka vastaavat kokonaishoidosta ja sen suunnittelusta yhteistyössä asiakkaan ja hoitoon osallistuvien kanssa. Asiakkaita, joilla ei ole pitkäaikaissairauksia, palvelee päiväpoli ja puolikiireellinen vastaanotto. Päiväpoli ja puolikiireellinen vastaanotto palvelevat soveltuvasti myös pitkäaikaissairaita. Päiväpolilla äkillisten terveysongelmien hoidosta ja arvioinnista vastaavat sairaanhoitajat, fysioterapeutti ja lääkäri. Päivystys palvelee kiireellisissä sairaustapauksissa Äänekoskella joka päivä klo 8-18. Ilta- ja yöaikainen päivystys on Keski-Suomen keskussairaalassa Jyväskylässä.

5.5.4 Fysioterapia ja lääkinnällisen kuntoutuksen palvelut

Ensisijainen tavoite on ikäihmisen omatoimisuuden säilyminen, jotta mahdollistetaan asuminen omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Äänekosken terveyskeskus järjestää omana toimintanaan fysio- ja toimintaterapiaa. Asiakas voi hakeutua näille vastaanotoille ilman lähetettä. Vastaanottokäynnin tavoitteena on arvioida asiakkaan voimavaroja ja ohjata häntä löytämään keinoja toimintakykynsä parantamiseksi. Fysioterapiaa toteutetaan yksilö- ja ryhmäterapiana. Terapiajakso on tiivis, jonka jälkeen asiakas jatkaa harjoittelua itsenäisesti.

Lääkinnällinen kuntoutus sisältää eri terapioita ja apuvälineet. Lääkinnällisen kuntoutuksen terapioiden piiriin kuuluu henkilö, jonka toimintakyky on heikentynyt sairauden, vamman tai kehitysviivästyksen seurauksena. Lääkinnällinen kuntoutus on yksilö- ja ryhmäkuntoutusta. Mikäli kuntoutuksen järjestämisvastuu on terveystieteiden keskuksella, tekee sen myöntämisestä päätöksen lääkitieteiden kuntoutuksen työryhmä. Lääkinnällinen kuntoutus pyritään tuottamaan ensisijaisesti omana toimintana.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin apuvälinekeskus vastaa koko Keski-Suomen apuvälinepalveluista ja siellä on laadittu yhtenäiset apuvälineiden saatavuusperusteet. Lääkinnällisenä kuntoutuksena kuntalaisilla on mahdollisuus saada apuvälineitä lyhyt- tai pitkäaikaislainaan. Apuväline lainaamo toimii Äänekosken terveystieteiden erikseen ilmoitettuna aikoina. Apuvälineiden kuljetuksista huolehtii pääasiassa asiakas itse. Apuväline tarpeiden tai asunnonmuutostöiden arvioimiseksi fysioterapeutti tai toimintaterapeutti tekevät tarvittaessa kotikäynnin.

5.6 Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Psyykkisen toimintakyvyn tukeminen kuuluu kaikille ikäihmisten kanssa työskenteleville. Päihteiden ongelmakäyttö on lisääntynyt myös ikäihmisillä ja tulee näkymään palveluiden tarpeessa. Mielenterveys- ja päihdetyössä varhaisen tuen toimintamuotoja tulee olla myös ikäihmisille. Ikäihmisten terapiapalvelut ovat riittämättömiä ja alkavan muistisairauden erottaminen mielenterveyden häiriöistä on haastavaa. Myös iäkäs muistisairas saattaa tarvita mielenterveyspalveluita.

Pitkäkestoisista mielenterveys- ja päihdeongelmaisten ikäihmisten hoidosta vastaa arjen tuki ja terveystieteiden yhteistyössä. Tukea tarjotaan kotiin ja tarvittaessa asiakkaalle järjestetään asumispalvelua. Arjen tuen mielenterveys- ja päihdepalveluissa toimii palveluohjaaja, joka on tarkoitettu palvelemaan kaikkia ikäryhmiä. Lisäksi Arjen tuessa toimii tukiasumisen tiimi, johon kuuluu ohjaajia, jotka tukevat mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden selviytymistä arjesta yksilöohjauksella ja ryhmätoiminnalla. Tukiasumisen tiimi tekee tiivistä yhteistyötä mielenterveyspoliklinikan kanssa. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa mahdollistaa asiakkaan saumattoman palvelukokonaisuuden.

Mielenterveys- ja päihdepoliklinikka palvelee ikäihmisiä äkillisissä tilanteissa ja sairauden pahenemisvaiheissa. Mielenterveys- ja päihdevastaanottojen päivystykseen ilman ajanvarausta on mahdollista hakeutua arkipäivisin kello 9-11. Arjen tuen henkilöstöllä on mahdollisuus konsultoida mielenterveys- ja päihdevastaanottojen lääkäreitä ja muita työntekijöitä hoitoon liittyvissä kysymyksissä. Tavoitteena mielenterveys- ja päihdetyön osalta on varmistaa riittävä erityisosaaminen.

5.7 Vammaispalvelut

Vammaispalveluiden tavoitteena on mahdollistaa vammaisen henkilön mielekäs ja tasa-arvoinen elämä. Vammaispalveluja järjestetään yleisen vammaispalvelulain perusteella ja kehitysvammaisten erityishuoltolain perusteella. Palvelujen järjestämisen periaatteena on yleisten palvelujen ja tukitoimien ensisijaisuus kaikille ikäryhmille. Vammaispalveluiden tehtävänä on myös vaikuttaa yleisten ja yhteisten palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen.

Vammaispalveluita myönnetään henkilöille, joilla on vamman tai sairauden vuoksi erityisiä ja pitkäaikaisia vaikeuksia suoriutua tavanomaiseen elämään kuuluvista asioista. Vammaispalvelulain mukaisia subjektiivisia palveluita ovat vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, henkilökohtainen apu, palveluasuminen sekä asuntoon kuuluvat apuvälineet ja laitteet sekä asunnon muutostyöt. Lisäksi vammaispalvelulain perusteella voidaan myöntää sopeutumisvalmennusta ja avustusta päivittäisissä toiminoissa tarvittaviin välineisiin ja laitteisiin.

Kehitysvammaisten aikuisten ja ikääntyvien henkilöiden kuntoutusohjauksella tuetaan itsemääräämisoikeutta ja oman mielekkään arjen hallintaa sekä kotona tai perhehoidossa asumista. Päivä- ja työtoiminnoista eläkkeelle siirtyneille kehitysvammaisille ikäihmisille on tarjolla omaa kerho- ja seniorikeskustoimintaa.

5.8 Laitoshoito

Pitkäaikaista laitoshoidon voidaan järjestää vain, jos siihen on lääketieteelliset tai asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät perusteet. Pitkäaikaista laitoshoidon järjestetään Piilolan ja Suolahden palvelukeskuksissa ja lyhytaikaista laitoshoidon järjestetään terveyskeskussairaalassa. Pitkäaikaiseen laitoshoidon ohjaututaan palvelutarpeen arvioinnin kautta, SAS-työryhmän esityksestä. Sosiaalipalveluna järjestettävää pitkäaikaista laitoshoidon ollaan vähentämässä.

Pitkäaikaisen laitoshoidon asukkaalle laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa määritellään palvelukokonaisuus ja kirjataan asukkaan omat toiveet ja tavoitteet. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa hoidetaan ne asukkaat, joilla on erittäin runsas ympärivuorokautisen hoidon tarve, esim. vuoteeseen hoidettavat. Asukkaat tarvitsevat jatkuvaa hoitoa, hoivaa ja valvontaa, mutta eivät sairaalahoitoa.

Laitoshoidon sisältyy kaikki asukkaan asumisesta, ravitsemuksesta, hoidosta, vaatetuksesta ja lääkkeitä aiheutuvat kustannukset. Laitoshoidon voidaan järjestää myös lyhytaikaisesti, jolla tuetaan yleensä omaishoitajan jaksamista. Lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään vuorokausimaksu, joka vaikuttaa maksukattoon.

Terveyskeskussairaalassa Äänekoskella hoidetaan ne asiakkaat, joiden sairaus edellyttää elintoimintojen ja/tai oireiden usein toistuvaa seuranta. Sairaalahoitoa tarvitsevia asiakkaita ovat mm. leikkauksen jälkihoitoon tulevat, kivun hoitoon tulevat, vakavaan akuuttiin infektiin sairastuneet sekä esimerkiksi astmaa, sydänsairauksia tai sokeritautia sairastavat asiakkaat, joilla on äkillinen tarve hoidon tasapainotukseen. Sairaalahoidon aikana tuetaan ikäihmisten kuntoutumista.

Keskussairaalassa hoidetaan potilaat, joiden hoito edellyttää erikoissairaanhoitotasoista osastohoitoa. Tällaisia potilaita on mm. leikkauspotilaat ja sairauteensa erikoishoitoa tai tutkimuksia tarvitsevat.

6 IKÄÄNTYMISPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA JA SOTE-UUDISTUS

Ikääntymispoliittisessa ohjelmassa asetettuja tavoitteita tulee seurata ja arvioida järjestelmällisesti vuosittain. Seurantakokouksen ajankohdassa huomioidaan talousarvion aikataulu. Ikääntymispoliittisen ohjelman ohjausryhmä toimii suunnitelman seurantatyöryhmänä ja arvioi tavoitteiden toteutumista vuosittain. Seurantaryhmän kutsuu koolle Arjen tuen palvelujohtaja.

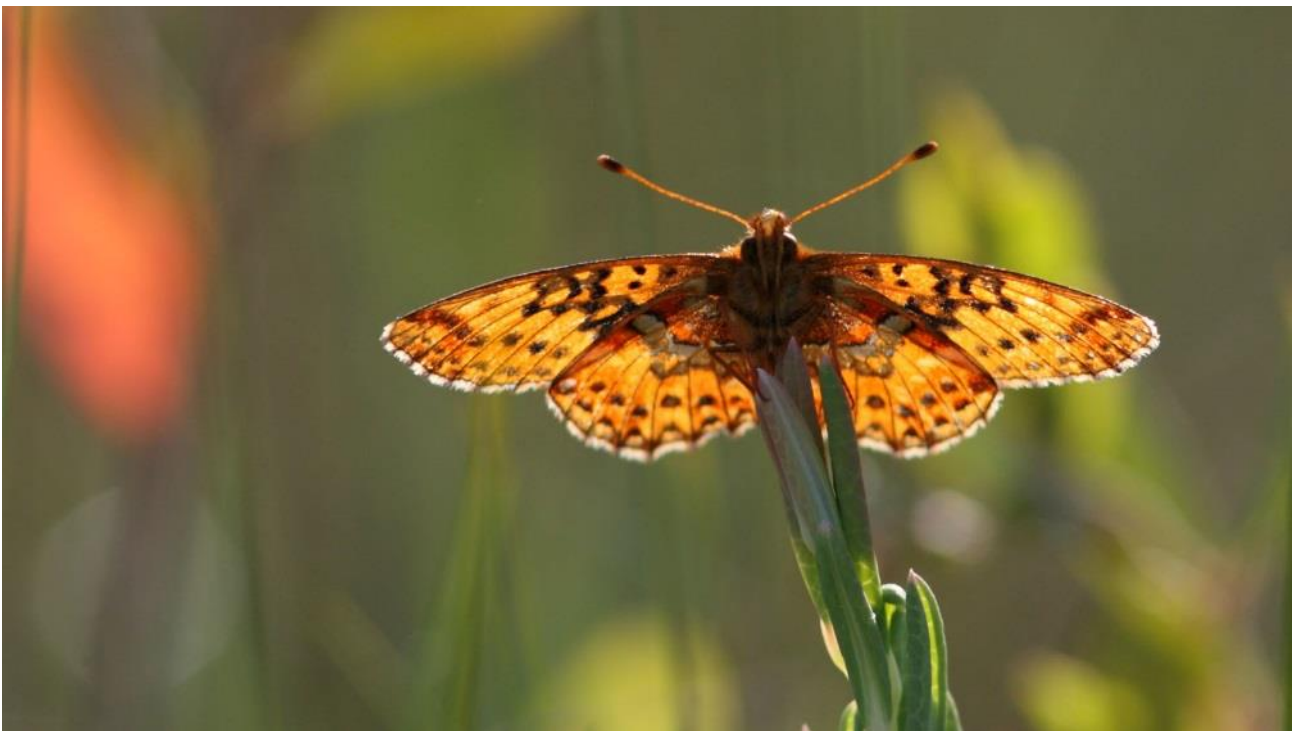
Palveluille asetetaan sekä määrälliset että laadulliset tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamisesta tehdään vuosittain raportti perusturvalautakunnalle ja muutostarpeet huomioidaan seuraavan vuoden talous- ja toimintasuunnittelussa. Seuranta toteuttaa osaltaan vanhusneuvosto ja antaa vuosittain kannanoton perusturvalautakunnalle ikääntymispoliittisen ohjelman toteutumisesta.

Ikääntymispoliittisen ohjelman voimassaoloaika on neljä vuotta, joka jakautuu siten, että 1.1.2020 saakka ohjelmaa toteuttaa Äänekosken kaupunki ja 1.1.2020 jälkeen sote-palvelut siirtyvät maakunnan järjestämisvastuulle. Muutoksessa Äänekosken kaupungille jää asuinympäristön, hyvinvoinnin kehittämisen ja ennaltaehkäisevien toimien koordinointi, jolla on laaja ja merkityksellinen asema ikääntymispoliittisen ohjelman kokonaisuudessa ja ikääntyvien hyvinvoinnissa. On tärkeää miettiä, kuinka kunnassa edistetään asukkaiden hyvinvointia arkiympäristössä suunnitelmallisesti ja aktiivisesti.

Sote-maakunta uudistuksesta ei ikääntymispoliittisen ohjelman valmisteluvaiheessa ole vielä varmaa tietoa. Tämän vuoksi ohjelmaa tuleekin tarkastella vuosittain uudistuksen edetessä. Tämän hetkisen tiedon perusteella ja Soten valmisteluvaiheen ollessa keskeneräinen, on vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet laadittu maakunnassa asetettujen tavoitteiden suuntaisiksi. On tärkeää, että seuranta tehdään järjestelmällisesti ja tavoitteita ja toimenpiteitä tulee muuttaa ja tarkentaa, mikäli siihen uudistuksen edetessä on tarvetta.

Hallitus on esittänyt asiakkaan valinnanvapauden lisäämistä osana sote- ja maakuntauudistusta. Valinnanvapaudella tarkoitetaan asiakkaan oikeutta valita itse, mistä hän ottaa tarvitsemansa sosiaali- ja terveystalvvelunsa. Julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveystalvveluja voivat jatkossa tarjota asiakkaalle julkiset, yksityiset ja kolmannen

sektorin toimijat, kuten järjestöt ja säätiöt. Maakunta laatii palvelustrategian, jossa määritellään mitä palveluja asukkaille tarjotaan ja miten sovitetaan yhteen valinnanvapauden piirissä olevat palvelut ja muut sosiaali- ja terveyspalvelut. Maakunta palveluiden järjestäjänä on vastuussa asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista ja palveluiden tuottajien valinnasta sekä niiden valvonnasta. Asiakas maksaa palvelusta saman hinnan kaikille palvelun tarjoajille ja maakunta palveluiden järjestäjänä laativat palveluiden myöntämisen perusteet ja kriteerit palveluntuottajille palveluiden järjestämisestä. Asiakas valitsee palveluntuottajan ja tuottaja saa asiakkaasta rahallisen korvauksen maakunnalta. Asiakas voi valita nykyistä monipuolisemmin omaan tilanteeseensa sopivia palveluntuottajia. Asiakkaalle myönnetään asiakaseteleitä palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Asiakaseteleitä tarjotaan mm. kotihoidossa, asumispalveluissa, terveyspalveluissa ja lääkinnällisessä kuntoutuksessa.

7 TAVOITTEET JA TOIMENPIDEOHJELMA

Alla taulukko, jossa SOTE 2020- hankkeessa tehdyn järjestämissuunnitelman maakunnallisesti asetetut tavoitetasot vuosille 2020 ja 2025

Palvelurakenne	Keski-Suomen kunnat 2016	Äänekoski 2016	Tavoite 2020	Tavoite 2025
Kotona asuvat yli 75-v.	90 %	90,9 %	92 %	93 %
Kotihoidon piirissä olevat yli 75-v.	11,3 %	11,2 %	12 – 13 %	13 %
Omaishoitoa saavat yli 75-v.	4,6 %	5,7 %	6 %	6 %
Tehostetussa palveluasumisessa olevat yli 75-v.	8,5 %	6,4 %	6 – 7 %	5-6 %
Laitoshoidossa olevat yli 75-v.	1,4 %	2,6 %	1 – 2 %	1-2 %
Terveyskeskuksessa pitkäaikaishoidossa olevat yli 75-v.	0 %	0 %	0 %	0 %

Kehittämisa-alue	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu ja tavoitteen saavuttamiseksi vaadittava resurssi	Toteutuksen seuranta / Mittarit	Vastuutaho
ELINYMPÄRIS- TÖ JA ASUMINEN	<p>1. Asunto-ohjelman laadinta ja ikäihmisten monimuotoisten asumisvaihtoehtojen tarjonnan laajentaminen</p> <p>2. Ikäihmisten korjausrakentamisen mahdollisuuksista tiedottaminen ja muutostöiden mahdollistaminen oikea-aikaisesti</p>	<p>1. Asunto-ohjelman laadinta, kaavoitus, uusien senioriasuntojen rakentaminen/palveluasumisen kokonaisuus</p> <p>2. Korjausneuvojen toiminnasta tiedottaminen palveluoppaassa ja palveluohjauskäynneillä sekä erillisissä tilaisuuksissa Kaupungin taholta neuvontaa peruskorjauksiin ja saneerauksiin. (nettisivuille/palveluoppaaseen). Hyödynnetään kaupungin omaa tiedottajaa.</p>	<p>1. Asunto-ohjelma v. 2018, asumisvaihtoehtojen laajentuminen uudisrakentamisen myötä 2018 - 2020</p> <p>2. Jatkuva toiminta, avustuksien haku 1 krt/v., tiedotustilaisuudet ja korjausneuvojen kotikäynnit</p>	<p>1. Kotona asuvat yli 75-vuotiaat: v. 2020 92% ja 2025:93%</p> <p>2. Neuvonta- ja tiedotustilaisuudet ikäihmisten asumisen ratkaisusta</p>	<p>1. Tekninen – ja ympäristötoimi, elinvoimayksikkö</p> <p>2. ARA (asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus) Korjausneuvoja. Arjen tuen palveluohjaus Tekninen toimi.</p>

	<p>3. Liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden turvaaminen ikäihmisten liikkuminen huomioiden</p>	<p>3. Kulkuväylien kunnossapidon ja valaistuksen parantaminen (Suolahti: rantaraitti, Satama-Lossi alueen valaistus, luovutaan talviaikaisen valaistuksen rajoituksista ulkoilureiteillä), aurauksen, hiekoituksen ja hiekan poistamisen järjestäminen oikea-aikaisesti. Riittävät levähdysmahdollisuudet ja istuinpenkkien lisääminen suosituille ulkoilualueille. Liikennemerkkien näkyvyys ja suojateiden sijoittelu.ja Pollarivalojen soveltuvuuden arviointi. Valaistus riittävä ja häikäisemätön.</p>	<p>3. V. 2018 - 2022, vaadittava resurssi: - Ulkoilureittien valaistuksien rajoituksista luopuminen talviaikaan v. 2018 -Liikennemerkkit ja opasteet ovat asianmukaisia. Jatkuva toiminta. -Kevyen liikenteen väylien talvi- ja kesäkunnossapidon parantaminen. Jatkuva toiminta -Valaistuksen parantaminen Suolahden rantaraitille v. 2019 -Valaistuksen parantaminen Satama-Lossi alueella v. 2020 -Levähdyspenkkien lisääminen vuosittain</p>	<p>3. Palautekyselyt</p>	<p>3. Tekninen ja ympäristötoimi</p>
--	---	---	--	--------------------------	--------------------------------------

	<p>4. Jätteiden lajittelupisteiden lisääminen eri asuinalueille</p> <p>5. Ikäihmisten harrastus- ja järjestötoimintojen turvaaminen ja harrastotoiminnan saavutettavuuden parantaminen</p>	<p>4. Jätteiden lajittelupisteiden lisääminen / monipuolistaminen eri asuinympäristöihin</p> <p>Hoivayksiköiden/palvelutalojen jätelajittelu: Yksikössä/huoneistoissa mahdollistetaan jätteiden lajittelu.</p> <p>5. Kartoitetaan järjestöjen tilatarpeet ja laaditaan suunnitelma niiden järjestämisestä. Riittävien, maksuttomien ja esteettömien harrastustilojen järjestäminen joka taajamaan. Tilat tulee olla hyötykäytössä kattavasti.</p>	<p>4. Jätteiden (pienmetalli, lasi ja muovi, paperi, pahvi) keräyspisteiden kartoittaminen v. 2018 - keräyspisteen lisääminen mm. Suolahden Alkulaan v. 2019</p> <p>-Jätevaunujen monipuolistaminen</p> <p>5. Kartoitus ja suunnitelman laatiminen syksy 2018- kevät 2019.</p> <p>Tilat käytössä 2019 ja tilojen toiminta turvattu.</p>	<p>4. Keräyspisteiden määrä ja monipuolisuus</p> <p>-Kaikissa yksiköissä lajittelumahdollisuus</p> <p>5. Esteettömät toimitilat</p>	<p>4. Sydän-Suomen jätelautakunta. Ympäristötoimi</p> <p>-Hoivakiinteistöjen omistajat</p> <p>5. Vapaa-aikatoimi ja tekninen toimi</p>
--	--	---	---	---	--

		Perus- ja kohdeavustusten myöntäminen kriteerien perusteella.	Järjestöjen perus- ja kohdeavustukset haettavana vapaa-aikatoimessa vuosittain.	Myönnettyjen kohdeavustusten määrä.	Vapaa-aikatoimi.
	6. Liikunta-, kulttuuri- ja opiskelumahdollisuuksien monipuolisuus	6. Urheiluseurayhteistyö. Yhteinen suunnittelu Kansalaisopiston kanssa esim. tietotekniikan opetuksen tarpeesta. Mahdollistettava myös kaupungin omiin yksiköihin. Yhteistyö yritysten kanssa uusista toimintamalleista.	6. Jatkuva toiminta, riittävän ja monipuolisen tarjonnan ylläpito ja sen mahdollistavat resurssit	6.Osallistujamäärät ja toimintojen monipuolisuus	6. Vapaa-aikatoimi + kolmannen sektorin toimijat, yritykset.
	7. Toimivat ja riittävät lähipalvelut	7. Taajamien elinvoimaisuuden ylläpitäminen vaihtoehtoisilla palvelumuodoilla esim. ruokatavaroiden kotiinkuljetus. -Neuvottelut pankkien kanssa toimenpiteistä riittävien	7. Neuvottelujen järjestäminen v. 2018-2019, jatkuva toiminta? -Vanhusneuvoston aloitteet, jatkuva toiminta -Yleisöpäätteiden lisääminen ja hankinta (2-4 kpl)	7. Palautekyselyt lähipalveluista, - Montako neuvottelua järjestetty -Montako kurssia järjestetty -Yleisöpäätteiden määrä ja toimivuus	7.Elinvoimayksikkö , Perusturva

		<p>pankkipalveluiden saavuttamiseksi ikäihmisille</p> <p>-Tietotekniikan käytön mahdollistaminen yhteiskäytössä olevien nettipäätteiden lisäämisellä</p> <p>-Vanhusneuvoston aktiivinen rooli lähipalvelujen kehittämisessä</p> <p>-kunnan yleinen palveluneuvonta ikäihmisille kaupungin taholta (asuminen, elinvoima ja ympäristö)</p>			
	8. Toimiva joukkoliikenne ja palveleva monipalveluliikenne	8. Joukkoliikenteen reitit palvelevat ikäihmisten liikkumista ja ne on suunniteltu yhteistyössä palveluntuottajan ja kaupungin kanssa asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Asiointiliikenteen	-palveluneuvojan palkkaaminen	asukastyytyväisyyskysely, neuvontakontaktien määrä ja laatu.	elinvoimayksikkö, keskushallinto
			8. Suunnittelutyö kevät 2018, toteutus 2018 - 2022. Vaatii budjetoinnin	8.Monipalveluliikennettä käyttävien määrä. Asukastyytyväisyyskysely.	8. Tekninen- ja ympäristötoimi

		järjestäminen Sumiaisista Suolahteen tai Äänekoskelle.			
OSALLISUUDEN TUKEMINEN	<p>1.Asukas- ja asiakasraatien järjestäminen asumisen, toimivan arjen ja palveluiden saavutettavuuden parantamiseksi</p> <p>2. Vanhusneuvoston aseman vahvistaminen kantaaottavana toimielimenä</p> <p>Eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunta toimintaan osallistuminen</p>	<p>1. Asukasraatien järjestäminen säännöllisesti 2 x vuosi. Asiakasraateja järjestetään osana palveluiden tuottamista tarpeen mukaan vähintään 1 x vuosi, eri toimintasektoreilla.</p> <p>-Alueelliset info- ja suunnittelutilaisuudet joka taajamassa 1 krt/v.</p> <p>2. Vanhusneuvosto laatii aihioita edelleen käsiteltäväksi lautakunnissa.</p> <p>-Hallintokunnat sitoutuvat kehitettävänä ja valmisteltavana olevien asioiden viemiseen vanhusneuvoston käsiteltäväksi.</p>	<p>1. -Asukasraadit säännölliseksi 2 krt/v, kevät/syksy</p> <p>- Eri toimintasektorien asiakasraadit tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään 1 krt/v.</p> <p>-Alueelliset Info- ja suunnittelutilaisuudet osana seniorineuvolatoimintaa</p> <p>2. Vanhusneuvoston toiminnan riittävä turvaaminen, mm. oma budjetti</p>	<p>1. -Asukasraatien määrä</p> <p>-Info- ja suunnittelutilaisuuksien määrä ja kattavuus.</p> <p>-Laaditaan toimenpideohjelmat ja seuranta</p> <p>2. Budjetin toteuma ja kokousten määrä</p>	<p>1.Perusturva, Kaavoitus, Tekninen toimi, Vapaa-aikatoimi, Elinvoimayksikkö</p> <p>2. Perusturva, keskushallinto</p>

	<p>Vanhusneuvoston sihteerin tehtävien siirto keskushallintoon</p> <p>3. Ikäihmisten perehdyttäminen tietotekniikan hyödyntämiseen, sähköisiin käyttöjärjestelmiin sekä yleisökäytössä olevan ATK-välineistön saavutettavuuden parantaminen</p> <p>4. Asiakkaan oman osallisuuden lisääminen ja sitouttaminen oman terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitämiseen</p>	<p>- Vanhusneuvoston sihteerin tehtävän hoito keskushallinnosta</p> <p>3. Kukin palvelunjärjestelmän toteuttaja huolehtii neuvonnan ja opastuksen tietotekniikan hyödyntämiseen, sähköisiin järjestelmiin ja ohjelmiin. Kansalaisopiston, kaupungin, koulujen, kirjastojen ja järjestöjen kanssa järjestetään yhteistyössä tietoteknistä perehdytystä ikäihmisille.</p> <p>4. Terveys- ja hoitosuunnitelma</p>	<p>Vanhusneuvoston sihteerin tehtävien suunnittelu v. 2018 ja järjestäminen keskushallinnosta v. 2019</p> <p>3. Tietoteknisten kurssien ja perehdytyksen järjestäminen kansalaisopistossa, kouluissa, seniorikeskuksissa, järjestöissä v. 2019-2020. Yksilöllinen opastus tarvittaessa.</p> <p>4. Toteutetaan jatkuvasti hoitajakäyntien yhteydessä</p>	<p>3. Järjestettyjen kurssien ja opetustilaisuuksien määrä. Osallistujien määrä.</p> <p>4. Laadittujen terveys- ja hoitosuunnitelmien määrä ja kattavuus.</p>	<p>3. Kansalaisopisto, seniorikeskukset, koulut, järjestöt, kirjastot</p> <p>4. Terveyspalvelut</p>
--	---	--	---	---	---

	5. Asiakaspalautteen säännöllinen kerääminen ja niiden hyödyntäminen osana kehittämistä	5. Vuosittain kerättävät asiakaspalautteet käsitellään osana toiminnan kehittämistä ja omavalvontasuunnitelmien päivitystä.	5. Asiakastytyväisyyskyselyiden toteuttaminen 1 krt/v. Huomioitu budjetoinnissa	5. Asiakaskyselyiden määrä ja palautteen taso	5. Perusturva
PALVELUT: ennaltaehkäisevä toiminta	1. Ennaltaehkäisevän työn koordinointi 2. Yhteistyön toimivuus 3. Ennaltaehkäisevän työn monimuotoisuus	1. Seniorineuvolatyöntekijän palkkaaminen Arjen tuen vastualueelle 2. Yhteistyön lisääminen poikkihallinnollisesti eri toimialojen kanssa 3. Toimintamuotojen vahvistaminen ja ylläpitäminen	1. V. 2018: Yhden työntekijän palkkavarauksen → vakanssimuutos Ruskovillan vakansseista 2. V. 2018-2020: yhteistyöpalaverien sopiminen sekä yhteisesti järjestettävät tapahtumat ja ryhmätoiminnot 3. Jatkuva kehittäminen yhteistyömuotojen kanssa,	1. Seniorineuvolaikäynnit, hyvinvoinnin kotikäyntien määrä, hyvinvointia tukevien tarkastuksien määrä, järjestötapaamiset 2. Yhteistyöpalaverien määrä, hyvinvointia tukevien tilaisuuksien määrä 3. Liikuntareseptien ja seniorikorttien määrä,	1. Arjen tuki 2. Perusturva huolehtii koolle kutsumisen 3. Perusturva, liikunta- ja vapaa-aikatoimi

		(taloyhtiöjumpat, vertaisohjaajat ja toiminnan koordinointi, monimuotoisten kuntosalitoimintojen ylläpitäminen, puistojumpat, tasapainoryhmät, hyvinolon eväät, Hyvinvointiteto – tilaisuudet) Digioppia ikääntyneille nuorten toimesta-projektit.	hyvinvointivastuu kaupungilla SOTE-palvelujen siirryttyä →tarvitsee kaupungille jäävän koordinoivan työntekijän Seniorikortin maksu > 3 kk kerrallaan.	vertaisohjaajien ja eri ryhmien määrä	
	4. Seniorikortin monipuolistaminen	4.Toteutetaan kysely seniorkorteista. Millainen halutaan? Enemmän valinnan mahdollisuuksia.	4.Kyselyn toteuttaminen, sisällön kehittämisen suunnittelu kyselyn pohjalta 2018.	4.Kyselyyn vastanneiden määrä. toiveiden pohjalta toteutuneet muutokset.	4.Vapaa-aikatoimi
	Seniorikortin maksun osittaminen 3kk, 6 kk, 12 kk	Seniorikortin voimassa-oloaikaan enemmän mahdollisuuksia esim. maksu 3 kk kerrallaan.	Maksun osittaminen 2019	Hankittujen seniorikorttien määrä.	

Neuvonta ja palveluohjaus	1. Ikäihmisten neuvonnan ja palveluohjauksen lisääminen	1. Palveluohjaajan palkkaaminen Arjen tuen asiakasohjaustiimiin Palveluohjausneuvonta yhdestä numerosta	1. Kevät 2018: Yhden työntekijän palkkavarauksen → vakanssimuutos Ruskovillan vakansseista	1. Lakisääteisten aikojen seuranta ja palveluohjauksen asiakas- ja päätösmäärät, vastuutyöntekijän asiakasmäärä (vaativa palveluohjaus)	1. Arjen tuki asiakasohjaustiimi
	Terveyskeskukseen aulaopas	Terveyskeskuksen aulaopas	Aulaoppaan palkkaus työllisyysvaroin		Terveyspalvelut ja työllisyyspalvelut
	2. Sähköisten yhteydenottojärjestelmien käyttöönotto. Asukasosaaminen.	2. Sähköisen yhteydenottojärjestelmien hankinta ja käyttöönotto. Henkilöstön koulutus/osaamisen lisääminen.	2. V-2019-2020: Maakunnan yhteiseen järjestelmään liittyminen ja käyttöönotto	2. Sähköisten järjestelmien kautta yhteyttä ottaneet asiakkaat.	2. Sote- maakunta
3. Yhtenäinen asiakastietojärjestelmä maakunnan kanssa	3. Asiakastietojärjestelmien hankinta maakunnallisesti ja henkilökunnan koulutus.	3. Arvio: Vuonna 2020. Kustannukset hankinnasta, käyttökustannuksista ja henkilökunnan	3. Yhteisen tietojärjestelmän toimivuus?	3. Sote- maakunta	

	4. Yhtenäisten myöntämiskriteerien käyttöönotto ja asiakasohjausprosessin yhtenäistäminen	4. Yhtenäiset palveluiden myöntämisen kriteerit on laadittu, maakunta hyväksyy ne osana järjestämissuunnitelmaa.	koulutuksesta järjestelmän käyttöön. 4. Käyttöönotto viimeistään Soteen siirryttäessä vuonna 2020. Asiakasohjaustiimin koulutus.	4.Soten asettamat tavoitetasot kotona asuvista ja eri palveluiden piirissä olevista yli 75-vuotiaista.	4. Sote- Maakunta. Perusturvan toimiala.
Kotiin vietävät palvelut	1.Kotona asuvia yli 75-vuotiaita vuonna 2020 92 % ja vuonna 2025 93 %. Palveluiden monimuotoisuus Lääkäripalveluiden riittävä turvaaminen	1.Asiakasprosessin kehittäminen: →yhteistyön tehostaminen Arjen tuen ja terveystoimen välillä →muistikuntoutuksen prosessin kehittäminen →kuntouttava arviointijakso ennen pitkäaikaista kotihoidon asiakkuutta. →tehostettu kotikuntoutus kotihoidon asiakkaalle, jolla vaara sijoittua asumispalveluihin	1.0.5 lääkärin palkkaus on vuoden 2018 talousarviossa. Äänekosken kaupunki on mukana maakunnallisessa kotihoidon kehittämishankkeessa ”Kukoistava kotihoito”, jossa kehitetään yhtenäisiä toimintatapoja maakunnalliseen kotihoitoon. Hanke toteutetaan vuosina 2016-2018.	1.Kotihoidon käynnit ja välittömän työajan osuudet, viiveet, asiakkaan luona käyneiden hoitajien tuttuus, palvelusuunnitelmien määrä, kuntoutusasiakkaiden määrä. Lääkärin työpanoksen kohdentamisen seuranta.	1.Arjen tuki ja terveydenhuolto, Sote - maakunta

	<p>2. Vuonna 2020-2025 omaishoidontuen piirissä olevia yli 75-vuotiaita on 6 %.</p>	<p>→yhtenäinen maakunnallinen toimintamalli kotihoidon sisältöjen kehittämiseksi (kotihoidon lääkäri työ-osuuden lisääminen, välittömän työajan osuus, viiveet, 24/7 kotihoito, kotiutusprosessit, johtamisen työvälineet, asiakaslähtöinen toimintatapa, omahoitajuus) →erityispalveluiden saatavuus myös ikäihmisille: tukiasumisen tiimin ja kotihoidon yhteistyö, mt- ja päihdepoliklinikan konsultaatiot ja sisäinen koulutus)</p> <p>2. Varattava riittävä määrärahat omaishoitajien tukemiseen. Omaishoitajien monimuotoinen tukeminen, omaishoidon lomitustoiminnan kehittäminen, omaishoitajien</p>	<p>2. Varattava määräraha vuoden 2019: n. 125 asukkaalle, 2020: n.135 asukkaalle, 2021: n. 140 asukkaalle ja 2022: n. 147 asukkaalle.</p>	<p>2.Omaishoidettavien määrä ja talousarvion seuranta. Omaishoidon lomittajien käynti- ja asiakasmäärät. Toteutuneet</p>	<p>2. Arjen tuki: omaishoidon palveluohjaaja, sote-maakunta</p>
--	---	---	---	--	---

		hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen: hyvinvointitarkastukset.	Omaishoidon lomittajan palkkaaminen, lisäys 1 tt v. 2018	hyvinvointi- ja terveystarkastukset.	
	3. Tukipalveluissa teknologisten ratkaisujen hyödyntäminen	3. Teknologian käyttöönotto mm. turva- ja terveysteknologian osalta (Etäkäynnit tietotekniikan avulla, gps-paikantavat turvarannekkeet, ovi-, liesi-, kaatumis- ja palohälyttimet, epileasia-, diabetes- ja elintoimintojen seurantalaitteet, lääkemuistuttajat)	3. Talousarviossa huomioidaan lisääntyvät tukipalvelukustannukset, n. 10 000 – 15 000 €/v.	3. Terveys- ja turvateknologialaitteiden määrä	3. Perusturva
	4. Riittävä kotihoidon henkilöstömitoitus ja henkilöstörakenteen monipuolistaminen ja moniammatillinen yhteistyö.	4. Liikkuvan hoitajatiimin ja toimintaterapeutin ja uusien vakanssien perustaminen sekä fysioterapeutin siirto kotihoitoon. Henkilöstön työajan tehokas käyttö.	4. Talousarviossa 2018 perustettu toimintaterapeutin vakanssi (siirto Ruskovillan vakansseista). Kotihoitoon perustettu	4. Toiminnan ohjausjärjestelmä ja johtamisen tueksi luodun tiedon hyödyntäminen esim. välittömän työajan osuus tilastoidaan.	4. Perusturva

	<p>Aktiivisuus – ja kuntoutussuunnitelmien laadinta.</p> <p>-Tk-sairaalassa kaikille kuntoutuspotilaille</p>	<p>Terveyskeskuksen fysio- ja toimintaterapeutin työpanoksen hyödyntäminen ikäihmisten toimintakyvyn arvioinnissa ja kuntoutuksessa.</p> <p>Sovitun toimintakykymittariston aktiivinen käyttö.</p>	<p>uusia vakansseja 2 kokoaikaista ja 1 määräaikainen vuoden 2018 loppuun. Kotihoidon resurssitarvetta tulee arvioida välittömän työajan osuuden kasvaessa (2-3 vakanssia /vuosi) tai ottaa käyttöön laajempi palvelusetelin käyttömahdollisuus.</p>	<p>Aktiivisuussuunnitelmien ja kuntoutussuunnitelmien määrä.</p>	<p>Perusturva</p>
--	--	--	--	--	-------------------

<p>Asumispalvelut ja laitos- hoito</p>	<p>1.Ympäri vuorokautisessa hoidossa on v.2020: 8 % ja v. 2025: 7% yli 75-vuotiaista äänekoskelaisista. Pitkäaikaista laitoshoidossa on vuosina 2020-2025: 1-2% yli 75-vuotiaista äänekoskelaisista. Paikkoja tarvitaan yhteensä v. 2020: 181 paikkaa ja vuonna 2025: 200 paikkaa</p> <p>Laitoshoidon muuttaminen tehostetuksi palveluasumiseksi, esim.</p>	<p>1.Maakunnan yhtenäiset asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämiskriteerit ovat käytössä palveluita myönnettäessä. Äänekoskella olevien kaupungin omien toimintayksiköiden paikat riittävät vuoteen 2020 saakka ja vuoteen 2025 saakka paikkoja tulee saada lisää n. 5-10 paikkaa.</p> <p>Soten ja suunnitellun valinnanvapauden toteutuessa tulee asiakassetelin käyttö muuttamaan hakeutumista omiin yksiköihin ja mahdollistamaan laajemman palvelujärjestelmän käytön.</p> <p>Tilojen kartoitus Suolahden alueelta ja kuntokartoitus. Mt-yksikön tilojen siirto</p>	<p>1.Talousarviossa tulee huomioida lisääntyvä ikääntyvien määrä, joka kasvattaa ympärivuorokautisen hoidon asiakasmäärää. Vuoteen 2020 saakka asukaspaikat riittävät. Soten tullessa huomioitava valinnanvapauden laajeneminen ja ikääntyvien määrän kasvu, n. 10-15 hoitopaikan lisätarve v. 2025. (talousarviossa n. 450 000 eur/vuosi)</p> <p>Investointiesitys sekä vanhustenhuollon tilojen että mt-tilojen osalta.</p>	<p>1.Ympäri vuorokautisessa asumispalveluissa ja laitoshoidossa olevien yli 75-vuotiaiden määrä ja kattavuus.</p> <p>Laitoshoidon paikkojen muuttuminen 25 kpl</p>	<p>1.Perusturva ja Sote -maakunta.</p> <p>Perusturva</p>
---	---	---	---	--	--

	<p>Suolahti Tupasvilla (25 paikkaa)</p> <p>2. Mahdollistetaan mielekäs ja merkityksellinen elämä. Hoidon ja kuntoutuksen laadun kehittäminen. Asukkaiden virkistäminen.</p>	<p>Äänekoskelle, tilojen korjaus ja muuttojen järjestäminen</p> <p>2.Tuetaan asukkaiden yksilöllistä ja oman näköistä elämää mahdollistamalla mm. harrastetoimintaa (yksikön sisällä tapahtuvat harrastemahdollisuudet ja tuki talon ulkopuoliseen toimintaan, ulkoilun mahdollistaminen)</p> <p>Arkikuntoutuksen ja virkistuksen merkityksen vahvistaminen ja kinestetiikka-osaamisen (luonnolliset liikkeet hyödynnetään) lisääminen ja jalkauttaminen osaksi arjen kuntoutusta. Arkikuntoutuksen tavoitteellisuus (aktiivisuussuunnitelmat, toimintakyvyn mittaukset)</p>	<p>2.Varataan talousarvioon varoja yhteensä n. 20 000-25 000 euroa/ vuosi harrastetoiminnan toteuttamiseen yksiköissä (n. 2000-2500/yksikkö).</p> <p>Henkilöstön kuntoutuksen ja kinestetiikan osaamisen vahvistaminen koulutuksella, n 10 000 euroa/vuosi.</p>	<p>tehostetuksi palveluasumiseksi</p> <p>2.Asiakastyytyväisyyskyselyt vuosittain. Yksiköiden harraste- ja virkistystoimintakalenterit, tapahtumien määrä.</p> <p>Toteutuneiden koulutuspäivien määrä. Aktiivisuussuunnitelmi en määrä ja asiakkaiden toimintakyvyn edistymisen seuraaminen mittareiden avulla.</p>	<p>2.Perusturva ja Sote- maakunta</p>
--	---	--	---	--	---------------------------------------

	<p>3.Henkilöstömitoitus vastaa lain vaatimaa tasoa sekä henkilöstörakenteen monipuolistaminen.</p>	<p>3. Muistikuntoutustyöryhmän perustaminen. Yksiköiden huomioiminen muistikokonaisuudessa. Erityistyöntekijöiden hyödyntäminen. Ohjausosaamisen vahvistaminen yksiköissä. Kuhnamon palvelutalon kahden jonottajanpaikan siirto Muistolaan tasoittaa henkilöstömitoitusta.</p>	<p>3. Talousarviossa 2019: 0,5 hoitajan lisääminen Kuhnamon palvelutalolle. Henkilöstön osaamisen vahvistaminen ohjaamisen osalta, n. 5000 eur/vuosi.</p>	<p>3.Henkilöstömitoitukset ja paikkamäärät. Muistikuntoutustyöryhmän tapaamiskerrat.</p>	<p>3.Perusturva ja Sote-maakunta.</p>
--	--	--	---	--	---------------------------------------

8 LÄHTEET

Keski-Suomen SOTE 2020- hanke. ” Jotta paremmin pärjäisimme” - Keski-Suomen ikäihmisten palveluiden järjestämissuunnitelma v. 2020

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. 28.12.2012/980.

Sosiaalihuoltolaki. 30.12.2014/1301.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2010. Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020. Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategia. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:12.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen kuntaliitto. 2017. LAATUSUOSITUS hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017 – 2019. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6.

Suomen perustuslaki. 11.6.1999/731.

Terveydenhuoltolaki. 30.12.2010/1326.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/sote-uudistus/talous-ja-politiikka/sosiaalipolitiikka/sosiaalityo/palveluohjaus> .

Valtioneuvosto. 2017. www-dokumentti. Saatavissa: <http://alueuudistus.fi/soteuudistus/tavoitteet> .

Vanhuspalvelujen tilastot vuodelta 2016, SOTKANET
Hankekuntien vertailu

Vanhuspalvelujen tilastot vuodelta 2016, SOTKANET
Sairaanhoidopiirien vertailu

Äänekosken kaupungin vanhuspoliittinen ohjelma vuosille 2014 - 2017

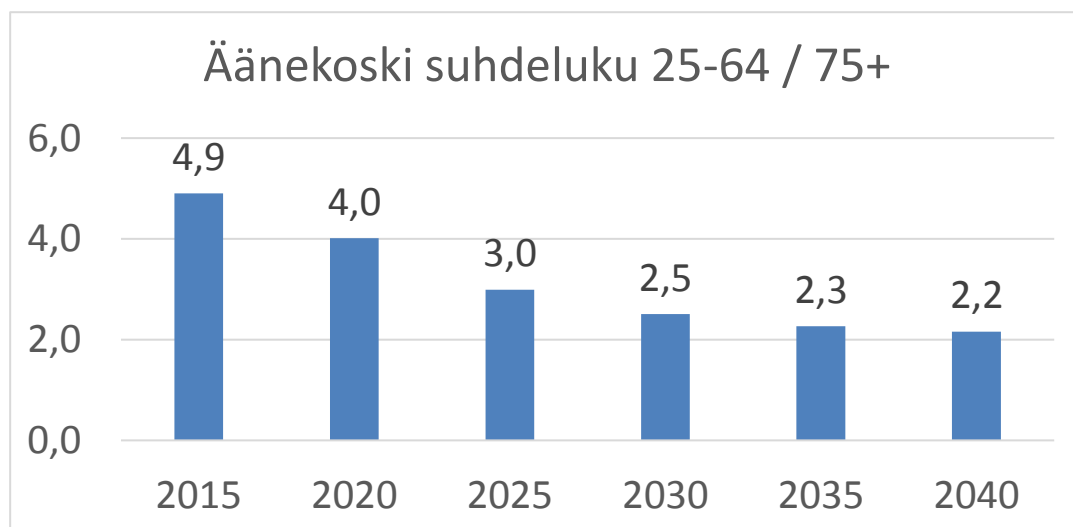
Alla olevasta taulukosta voidaan todeta, että Äänekoskella yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa n. 100 henkilöllä / vuosi. Ikäihmisten määrän kasvua tapahtuu vuoteen 2040 saakka jolloin yli 75-vuotiaiden määrä on n. 1500 henkilöä enemmän kuin vuonna 2017.

8

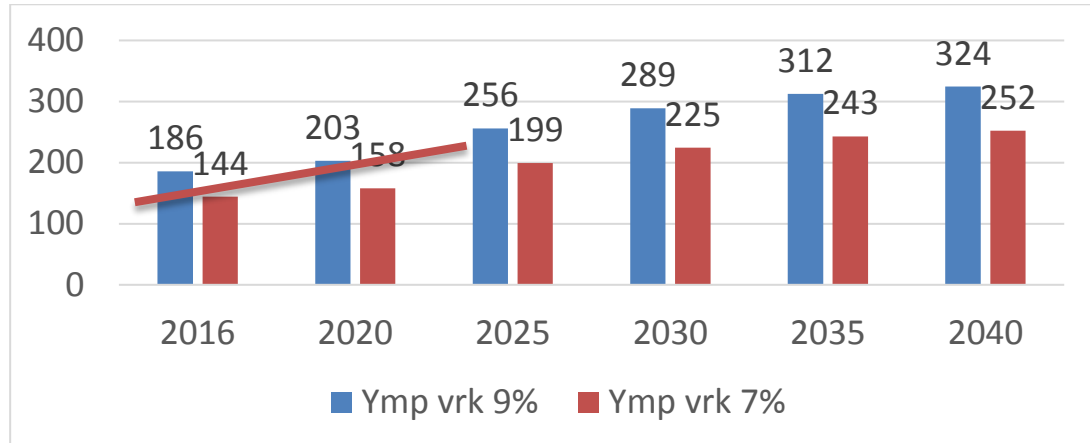
Lähde: I&O –hanke, Tuija Koivisto 24.11.2017

Alla olevasta taulukosta voidaan todeta, että Äänekoskella työikäisten määrä laskee ja huoltosuhte tulee heikkenemään vuoteen 2040 saakka. Huoltosuhteen heikkeneminen tuo haastetta hallita ikäihmisten määrällisestä kasvusta johtuvaa kustannusten nousua.

Lähde: I&O –hanke, Tuija Koivisto 24.11.2017

Alla olevista kahdesta taulukosta voidaan todeta, että strategisella linjauksella on suuri merkitys ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon paikkamääriin sekä niistä aiheutuviin kustannuksiin. Yksi ympärivuorokautisen hoidon paikka aiheuttaa kustannuksia kaupungille n. 45 000 €/v.

Lähde: I&O –hanke, Tuija Koivisto 24.11.2017

	9%	8%	7%	Erotus kustannuksissa valittaessa 7% tai 9 % yhden paikan maksaessa n. 45 000 €/v.
2016	179	159	139	1 800 000 €/v.
2020	203	165	158	2 025 000 €/v.
2025	256	228	200	2 520 000 €/v.
2030	289	257	225	2 880 000 €/v.
2035	312	278	243	3 105 000 €/v.
2040	324	289	252	3 240 000 €/v.

